

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΠΜΣ στην Οργάνωση και Διοίκηση Δημοσίων Υπηρεσιών, Δημοσίων Οργανισμών και Επιχειρήσεων

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ :

Το φαινόμενο των start-up επιχειρήσεων και το Ευρωπαϊκό πρόβλημα της νεανικής ανεργίας.

ΕΚΠΟΝΗΣΗ:

ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ:

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

ΤΡΙΠΟΛΗ, ΙΟΥΝΙΟΣ 2020

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η παρούσα διπλωματική εργασία εκπονήθηκε στα πλαίσια του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Οργάνωση και Διοίκηση Δημοσίων Υπηρεσιών, Δημοσίων Οργανισμών και Επιχειρήσεων» του Τμήματος Οικονομικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου προς τον επιβλέποντα καθηγητή μου κ. Αναστασίου Αθανάσιο για την επίβλεψή του, τις συμβουλές του και την ουσιαστική συμβολή και βοήθεια που μου παρείχε κατά τη διάρκεια του προγράμματος αλλά και της εκπόνησης της διπλωματικής μου εργασίας. Τέλος, θα ήθελα ακόμα να ευχαριστήσω όλους τους Καθηγητές για τις πολύτιμες γνώσεις που μου προσέφεραν τα δύο αυτά χρόνια του Προγράμματος.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Κατά την διάρκεια της οικονομικής κρίσης παρατηρήθηκε έντονα η ανάπτυξη των επονομαζόμενων start up επιχειρήσεων στον Ευρωπαϊκό χώρο. Νεοφυής επιχειρήσεις άρχισαν να αποτελούν μέρος της καθημερινότητας και να εξελίσσονται σε ένα πλαίσιο στήριξης από επενδυτές αλλά και φορείς χωρών σαν μια 'ακτίνα φωτός' στο οικονομικό-εργασιακό σκοτάδι που επέφερε η οικονομική κρίση. Παρατηρήθηκε δραματική αύξηση των νέων σε ηλικία ανέργων ένα μέρος των οποίων βρήκε την start up επιχειρηματικότητα σαν μία λύση στο αδιέξοδο της ανεργίας. Προβλήματα, αστοχίες και σκληρές πολιτικές στο εργασιακό περιβάλλον ανέδειξαν μεγάλο αριθμό παραγόντων οι οποίοι επηρεάζουν τα ποσοστά ανεργίας στους νέους και έτσι δόθηκε η ευκαιρία για περεταίρω μελέτη σε βάθος αυτών των παραγόντων αλλά και του αντικτύπου τους. Νέοι και νέες των χωρών της Ε.Ε. αναζήτησαν τρόπους για εργασία είτε λόγω των εκπαίδευσής τους είτε από οικονομική ανάγκη με αποτέλεσμα τα κράτη να αναγκαστούν να διερευνήσουν τα στοιχεία που απομακρύνουν ή αποτρέπουν το νεαρό ηλικιακά εργατικό δυναμικό από την αυτοαπασχόληση. Δίνεται λοιπόν μέσα από την παρούσα εργασία μια σφαιρική εικόνα του ορισμού και του περιβάλλοντος της start up επιχειρηματικότητας, της νεανικής ανεργίας στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και ορισμένων παραγόντων που την επηρεάζουν.

Abstract

European countries faced a big economic crisis during last decade. The numbers of youth unemployment raised vertically and that led many young people to search for other ways of employment, so start up entrepreneurship began to evolve. Innovative and new companies started to show up rapidly and that led to a phenomenon which grew in the E.U. countries. Investors found new opportunities for entrepreneurship profits and started to support such efforts from young entrepreneurs.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πίνακας περιεχομένων

Ευχαριστίες	2
Περίληψη	3
Abstract	4
Κεφάλαιο 1.....	6
1.1 Ορισμός start up επιχείρησης.....	6
1.2 Εξέλιξη start up επιχείρησης.....	6
1.3 Χαρακτηριστικά start up επιχειρήσεων.....	7
1.4 Λόγοι δημιουργίας start up επιχείρησης.....	8
1.5 Οικοσύστημα start up επιχειρήσεων.....	9
1.6 Πηγές χρηματοδότησης.....	14
1.7 Κίνητρα δημιουργίας start up.....	16
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.....	21
2.1 Νεανική ανεργία.....	21
2.2 Στατιστικά δεδομένα.....	23
2.3 Η Έννοια του brain drain στην Ε.Ε.....	25
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	26
3.1 ΠΟΣΟΤΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ.....	26
3.2 Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα.....	26
3.3 Hausman test.....	28
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4.....	29
4.1 Σκοπός εργασίας και παρουσίαση δεδομένων.....	29
4.2 Περιγραφή δεδομένων.....	31
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5.....	33
Εμπειρικοί έλεγχοι και αποτελέσματα.....	33
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6	38
Συμπεράσματα.....	38
Βιβλιογραφία.....	39

Κεφάλαιο 1

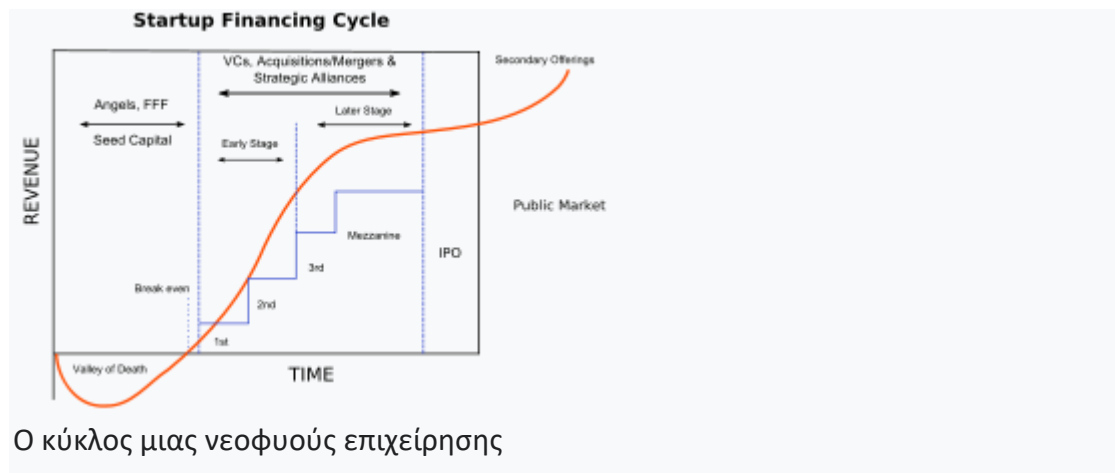
1.1 ΟΡΙΣΜΟΣ STARTUP ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

Ως **Νεοφυής επιχείρηση** ορίζεται μία επιχείρηση ή προσωρινός οργανισμός που σαν στόχο έχει να αναπτύξει ένα κλιμακούμενο επιχειρηματικό μοντέλο. Αυτές οι εταιρείες ήρθαν πρόσφατα στο προσκήνιο, ευνοήθηκαν εν λόγω της κρίσης, και βρίσκονται σε στάδιο ανάπτυξης και έρευνας για τις περισσότερες αγορές. Ο όρος νεοφυής επιχείρηση (**Start-up company**) έγινε γνωστός όταν πλήθος επιχειρήσεων με κατάληξη **.com** ιδρύθηκαν στο διαδίκτυο. Τελευταία, ο όρος αυτός έχει συνδεθεί κυρίως με τις τεχνολογικές επιχειρήσεις που έχουν ως χαρακτηριστικό την μεγάλη δυναμική ανάπτυξης. Ο ιδρυτής μιας εκ των κορυφαίων νεοφυών επιχειρήσεων του κόσμου Paul Graham, ως νεοφυή επιχείρηση ορίζει "την εταιρεία που έχει σχεδιαστεί ώστε να αυξηθεί ταχύτατα". Το να είναι μια επιχείρηση νεοσύστατη δεν σημαίνει ότι εντάσσεται στα πλαίσια της νεοφυούς. Το μόνο σημαντικό πράγμα για μια νεοφυή επιχείρηση είναι ο ρυθμός ανάπτυξης."

Σύμφωνα με τον Αμερικανό επιχειρηματία και ακαδημαϊκό Steve Blank η νεοφυής επιχείρηση αποτελεί έναν προσωρινό οργανισμό που αναζητά ένα συγκεκριμένο επιχειρηματικό μοντέλο το οποίο πρέπει να είναι επαναλαμβανόμενο και επεκτάσιμο.

1.2 ΕΞΕΛΙΞΗ ΜΙΑΣ ΝΕΟΦΥΟΥΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

Πλήθος επιχειρήσεων μπορούν να συνδεθούν με τον όρο "**νεοφυής επιχείρηση**", χρησιμοποιείται όμως κατά κύριο λόγο για να περιγράψει επιχειρήσεις που συνδέονται με υψηλή ανάπτυξη, έχουν τεχνολογικό προσανατολισμό και μεγάλο μέρος αυτών επιδιώκουν να δημιουργήσουν μια νέα αγορά ή να εξελίξουν δυναμικά μια υπάρχουσα. Συνήθως οι επενδυτές έλκονται συχνότερα από τέτοιου είδους επιχειρήσεις και τις διακρίνουν από την αναλογία ρίσκου/οφέλους και τις δυνατότητες επεκτασιμότητας. Κάτι τέτοιο σημαίνει ότι παρουσιάζουν χαμηλό κόστος υλοποίησης σε συνδυασμό με υψηλό ρίσκο και υψηλή απόδοση σε περίπτωση επιτυχίας. Οι επιτυχημένες νεοφυείς επιχειρήσεις έχουν μεγαλύτερη δυνατότητα επέκτασης σε σχέση με τις τυπικές επιχειρήσεις για τον λόγο ότι μπορούν να αυξηθούν ραγδαία με μικρή δαπάνη του κεφαλαίου και περιορισμένες ανάγκες σε εργατικό δυναμικό και εγκαταστάσεις.

Ο κύκλος μιας νεοφυούς επιχείρησης

Οι νεοφυείς επιχειρήσεις έχουν διάφορες επιλογές χρηματοδότησης που ξεκινούν από απλούς επενδυτές και καταλήγουν σε μεγάλες εταιρείες επιχειρηματικών κεφαλαίων, γνωστές και ως **Venture capital**. Στην πραγματικότητα, οι περισσότερες από τις νεοφυείς επιχειρήσεις χρηματοδοτούνται από τους ιδρυτές τους ενώ, ορισμένες μπορεί να στηριχθούν στη διαδικασία του **Factoring** ή του **Crowd funding**.

Ένα κρίσιμο σημείο για τη δημιουργία μιας επιχείρησης είναι η διεξαγωγή έρευνας για την επικύρωση, την αξιολόγηση και την ανάπτυξη των ιδεών πάνω στις οποίες στηρίζεται η επιχείρηση. Η επιχείρηση καλείται να κατανοήσει βαθύτερα τις ανάγκες της αγοράς στην οποία προσπαθεί να αναπτυχθεί και να αξιολογήσει το σύνολο των πιθανών κινδύνων.

Εάν η επιχείρηση στηρίζεται σε εφαρμογές τεχνολογίας, είναι απαραίτητο πολλές φορές οι ιδιοκτήτες της να προβούν στην απαιτούμενη κατοχύρωση της πνευματικής ιδιοκτησίας των παραγόμενων από την επιχείρηση προϊόντων. Το περιοδικό Economist εκτιμά ότι έως και το 75% της αξίας των αμερικανικών δημόσιων επιχειρήσεων βασίζεται πλέον στον τομέα της πνευματικής ιδιοκτησίας τους (ενώ το 1980 το ποσοστό ήταν 40%). Πολύ συχνά, το 100% μιας νεοφυούς επιχείρησης στηρίζεται στη διασφάλιση της πνευματικής της ιδιοκτησίας καθιστώντας με τον τρόπο αυτό απαραίτητη την χάραξη μιας ορθής στρατηγικής πάνω στη διασφάλιση της πνευματικής ιδιοκτησίας.

Οι νεοφυείς επιχειρήσεις, ιδιαίτερα αυτές που σχετίζονται με τη νέα τεχνολογία, δίνουν μερικές φορές τεράστιες αποδόσεις στους δημιουργούς και τους επενδυτές τους - ένα πρόσφατο παράδειγμα μιας τέτοιας ήταν η Google, οι δημιουργοί της οποίας είναι τώρα δισεκατομμυριούχοι μέσω των μετοχών που διαθέτουν. Ωστόσο, το ποσοστό αποτυχίας σε μια νεοφυή επιχείρηση είναι πολύ υψηλό.

1.3 Χαρακτηριστικά startup επιχειρήσεων

Εδώ λοιπόν θα επικεντρωθούμε στον όρο startup όπου τα χαρακτηριστικά μιας startup επιχείρησης βασίζονται σε τρεις άξονες: είναι νέα, καινοτόμος και έχει

προοπτικές να 21 αυξήσει εκθετικά τις δραστηριότητες της σε σχέση με το ανθρώπινο δυναμικό που απασχολεί. Επομένως με αυτό τον όρο εννοούμε ότι είναι σχεδόν πάντα μια εταιρεία που προσφέρει καινοτόμα τεχνολογική λύση μέσα από ένα καινοτόμο επιχειρηματικό πλάνο. • Ο ορισμός από διάσημο άνθρωπο που βρίσκονταν μέσα στον χώρο της επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας έλεγε " Οι startups που προσπαθούν να έχουν κλιμακούμενο μοντέλο διαφοροποιούνται σε σχέση με τις νεοσύστατες επιχειρήσεις" (Steve Blank). • Ακόμη ένας διάσημος άνθρωπος ανέφερε ότι " Μια επιχείρηση θεωρείται startup όχι επειδή ανήκει στον τεχνολογικό κλάδο αλλά επειδή αναπτύσσεται γρήγορα. Υπάρχουν επιχειρήσεις που υπάρχουν ήδη 5 έτη και μπορούν να θεωρούνται ακόμα startup. Τα 10 έτη πρόκειται για υπερβολή" (Graham). • Σύμφωνα με τον Founder της Warby Parker " Μια startup δίνει λύσεις σε προβλήματα χωρίς απαραίτητα οι λύσεις να είναι προφανείς και η επιτυχία να είναι δεδομένη (Blumenthal). Τα κύρια χαρακτηριστικά που παρατηρούμε στις νεοφυείς επιχειρήσεις είναι τα εξής: • Καινοτομία: Αποτελεί βασικό προσδιοριστικό παράγοντα των νεοφυών επιχειρήσεων. Ο λόγος ύπαρξης νεοφυούς επιχείρησης είναι να προσφέρει μια λύση σε συγκεκριμένο πρόβλημα ή μια επιθυμία των πελατών της όπου συνήθως σχετίζεται με προϊόντα και υπηρεσίες τεχνολογίας. • Τρόπος χρηματοδότησης: Για την υλοποίηση μιας startup δεν είναι αρκετό μόνο πόσο καινοτόμα ιδέα είναι, καθώς συντρέχει και ένας σοβαρότερος λόγος ο οποίος είναι η εύρεση χρηματοδότησης με την οποία ο επιχειρηματίας θα μπορεί να αναπτυχθεί. Ως γνωστόν μια νεοφυείς επιχείρηση διατρέχει τεράστιο ποσοστό αποτυχίας. Γνωρίζουμε ότι δεν υπάρχουν δεδομένα που να μπορούν να προβλέψουν με ακρίβεια την πορεία της, άρα δεν μπορούν να προσελκύσουν συνηθισμένους 22 τρόπους χρηματοδότησης όπως είναι τα δάνεια. Γενικότερα οι νεοφυείς επιχειρήσεις επειδή αναπτύσσονται ραγδαία, λαμβάνουν μόνο χρηματοδοτήσεις υψηλού κινδύνου VC's, προσπαθώντας να διεισδύσουν στην αγορά και τις επαναλαμβανόμενες πωλήσεις. Οι επιχειρήσεις που είναι νέες συνήθως στηρίζονται από τους Angel Investors. Οι επενδυτές αυτοί είναι διατεθειμένοι να επενδύσουν στην επιχείρηση. Παρά το μεγάλο ρίσκο που υπάρχει χάνοντας το κεφάλαιο τους, αποσκοπούν σε πολύ μεγαλύτερα κέρδη. • Ταχύτατη ανάπτυξη: Οι startup επιχειρήσεις δεν έχουν γεωγραφικούς περιορισμούς λόγω ότι είναι σχεδιασμένες έτσι ώστε να αναπτύσσονται πολύ γρήγορα. Μια νέα επιχείρηση δεν σημαίνει απαραίτητα ότι εντάσσεται στα πλαίσια της νεοφυούς, ούτε απαραίτητα πρέπει να είναι τεχνολογική ή να έχει κάποιον να επενδύσει στην ιδέα. Το πιο σημαντικό στοιχείο είναι η ταχύτητα ανάπτυξης της. Το προϊόν ή υπηρεσία που απευθύνεται στο πελάτη πρέπει να του λύνει μια ανάγκη ή γενικότερα να του κάνει την ζωή ευκολότερη ικανοποιώντας τις απαιτήσεις του.

1.4 Για ποιον λόγο κάποιος να ξεκινήσει startup επιχείρηση

Η δημιουργία μιας startup επιχείρησης δεν έχει ως κύριο στόχο το κέρδος. Αν σκεφτεί κανείς ότι υπάρχουν πολλοί πιο εύκολοι τρόποι να βγάλεις χρήματα και με

χαμηλό ρίσκο. Όταν μιλάμε μια startups, εννοούμε μεγάλο επιχειρηματικό ρίσκο και επίμονη εργασία. Παρόλο που θέλει πολύ μεγάλη επιμονή, παρακάτω παρατίθενται ορισμένοι λόγοι για να ξεκινήσει κάποιος μια startup επιχείρηση: 1. Δημιουργία startup επιχείρησης χωρίς ηλικιακό περιορισμό είναι το βασικότερο πλεονέκτημα για κάποιον που θέλει να ξεκινήσει. Η ηλικία δεν παίζει ρόλο, ούτε πρέπει να έχεις τεράστια εμπειρία ή να είσαι πανέξυπνος. Αυτό που πραγματικά χρειάζεσαι είναι θάρρος, δέσμευση και επιμονή. Πολύς κόσμος πιστεύει ότι για να ξεκινήσεις μια startup επιχείρηση πρέπει να έχεις μια πολύ καλή εργασιακή εμπειρία ή να είσαι ιδιοφυΐα ώστε κάτι να πετύχει. Ο συλλογισμός αυτός είναι εντελώς λάθος καθώς βλέπουμε πολλές περιπτώσεις μικρών και μεγάλων ανθρώπων, με ή χωρίς εμπειρία να καταξιώνονται στον χώρο της καινοτομίας. Τρανό παράδειγμα αποτελεί Hamish Finlayson όπου στην τρυφερή ηλικία των 11 ετών δημιούργησε 4 εφαρμογές App Store που συνδυάζουν το πάθος του για την τεχνολογία με την αγάπη του για τις θαλάσσιες χελώνες και την επιθυμία του να βελτιώσει τη ζωή των ανθρώπων με αυτισμό. Η πρώτη από τις 4 εφαρμογές ονομάζεται LitterbugSmash, ένα Multimedia εκπαιδευτικό εργαλείο το οποίο καταφέρνει να διδάξει μέσα από το παιχνίδι την ανάγκη για την προστασία των ωκεανών. 2. Μια ιδέα αρκεί για να ξεκινήσεις. Αρκεί μόνο να αναρωτηθείς, τι λείπει από την δική σου ζωή. Εφόσον βρεις την ιδέα τότε μπορείς να ξεκινήσεις με την ίδρυση της εφόσον βεβαιωθείς ότι έχεις βρει τον καλύτερο τρόπο για να λυθεί ένα πρόβλημα ή με αυτήν κάνει την ζωή των ανθρώπων πιο εύκολη. Φυσικά ακόμα και εάν δεν μπορείς να βρεις μια ιδέα υπάρχουν οργανισμοί όπως το Y Combinator που θεωρεί σημαντικότερο τον ιδρυτή και τις ικανότητες του από τη διαδικασία ίδρυσης μιας επιχείρησης. 3. Λίγα επαγγέλματα σου δίνουν την δυνατότητα να γίνεις αυτοδημιούργητος. Η δύναμη που παίρνει ο εαυτός σου φτιάχνοντας κάτι από το μηδέν ή η αδρεναλίνη 27 που χτυπάει κόκκινο όταν πρέπει να πάρεις ένα τεράστιο επιχειρηματικό ρίσκο. Ακόμα και ο φόβος της αποτυχίας που μεταφράζεται σε εμπειρία και ο εγωισμός που θα σε ξανακάνει να σηκωθείς στα πόδια σου και να ξαναδοκιμάσεις. Αυτό το παιχνίδι συναισθημάτων για δυνατούς λύτες μπορεί να σου χαρίσει εμπειρία και να σου γεννήσει το πάθος. Άλλωστε είναι γνωστό ότι άμα δεν αποτύχεις, δεν θα πετύχεις. 4. Παλιότερα η γνώση στοίχιζε ακριβά. Για να μάθει κάποιος αυτό που τον ενδιέφερε έπρεπε να πληρώσει σεμινάρια ή ακριβά βιβλία. Τώρα πλέον υπάρχει εύκολη πρόσβαση στην πληροφόρηση και την γνώση με την χρήση του διαδικτύου. 5. Περισσότερα κανάλια απόκτησης πελατών. Πολλοί τρόποι προώθησης του προϊόντος ή της υπηρεσίας με χρήση μάρκετινγκ, καμπάνιες, δημόσιες σχέσεις, B2B Sales κ.α.

1.5 Περιγραφή οικοσυστήματος Startup

Η γοργή τεχνολογική ανάπτυξη σε συνδυασμό με την εύκολη πληροφόρηση που μας παρέχεται μέσω του διαδικτύου, το ενδιαφέρον για τα startups είναι όλο και πιο μεγάλο. Αυτή η ανάγκη δημιουργήθηκε από την οικονομική κρίση που έπληξε

την χώρα μας και αυτό γιατί μπορείς να δημιουργήσεις κάτι από το μηδέν και να αναπτυχθεί με πολύ γρήγορο ρυθμό. Η όλη επιχειρηματική ιδέα της δημιουργίας κάτι από το μηδέν δίνει αξία στον άνθρωπο αλλά και στην Ελληνική κοινωνία, με τις θέσεις εργασίας που ανοίγονται και γενικότερα η μείωση της ανεργίας. Όταν λοιπόν κατάλαβαν οι άνθρωποι πως οι νεοφυής επιχειρήσεις είναι διάσημες στο εξωτερικό, θέλησαν να στηρίξουν τον τομέα αυτό με την δημιουργία δομών ή/και οργανισμών που θα προωθούσαν την επιχειρηματικότητα και την καινοτομία. Σύμφωνα με το European Union Regional Policy, τα οικοσυστήματα των νεοφυών επιχειρήσεων διακρίνονται σε υλικά και άυλα. **Υλικό οικοσύστημα**

1. Startup επιχειρήσεις
2. Μηχανισμοί επιχειρηματικής επώασης
 - i) Επιχειρηματική προ-επώαση
 - ii) Επιχειρηματική επώαση
 - iii) Επιχειρηματική μετ-επώαση
3. Actor proving risk capital
4. Φορείς και οργανισμοί που προωθούν την επιχειρηματικότητα και την καινοτομία
5. Universities
6. Innovation Centers
7. Technological Parks
8. Συνεργατικοί χώροι

Άυλο οικοσύστημα

- I. Διαγωνισμοί επιχειρηματικότητας
- II. Σεμινάρια για νεοφυής επιχειρήσεις
- III. Εκδηλώσεις για νεοφυής επιχειρήσεις

Παρακάτω θα δούμε μερικά οικοσυστήματα χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Αυστρία

Το Αυστριακό Οικοσύστημα Startup εμφανίστηκε πρόσφατα τα τελευταία χρόνια. Εκτιμάται ότι από το 2008 περισσότερες από 1.300 νεοσύστατες εταιρείες έχουν καταχωριστεί στην Αυστρία με τον αριθμό των εγγραφών να αυξάνονται κατά περίπου 20% κάθε χρόνο. Ο τυπικός Αυστριακός ιδρυτής είναι άνδρας (87,8%) και κατέχει πτυχίο πανεπιστημίου (74,3%). Οι περισσότερες νεοσύστατες επιχειρήσεις στην Αυστρία ανήκουν στον τομέα της πληροφορικής (34,9%). Ο μέσος όρος startup έχει 8,2 υπαλλήλους και σχεδιάζει να προσλάβει 4.0 υπαλλήλους εντός των επόμενων 12 μηνών. Αυτοί συνεργάζονται (79,1%) με εθνικούς και διεθνείς εταίρους για να ξεπεράσουν το μεγαλύτερο εμπόδιο ανάπτυξης, που είναι η πρόσβαση στις αγορές. Σχεδόν τα $\frac{3}{4}$ των νεοσύστατων επιχειρήσεων στην Αυστρία

λειτουργούν ήδη διεθνώς και προσπαθούν να επεκταθούν περαιτέρω. Ο γεωγραφικός κόμβος εκκίνησης για την Αυστρία είναι η Βιέννη, φιλοξενεί περισσότερες από τις μισές από όλες τις εγγεγραμμένες εταιρείες εκκίνησης.

Βέλγιο

Το Βέλγικο Οικοσύστημα Startup έχει αναπτυχθεί γρήγορα τα τελευταία χρόνια. Με το διεθνή πληθυσμό και το μικρό μέγεθος, προσφέρει εξαιρετικές συνθήκες δοκιμής για πολυγλωσσικές επιχειρήσεις. Ο τυπικός Βέλγος ιδρυτής είναι άνδρας (88,9%) και κατέχει πτυχίο πανεπιστημίου (84,0%). Οι νεοσύστατες επιχειρήσεις στο Βέλγιο πρόκειται να ιδρυθούν σε πολλούς τομείς, όπως η υγειονομική περίθαλψη και τα μέσα ενημέρωσης με κορυφαία θέση στην Ευρώπη για το Fintech (10,1%, σε σύγκριση με το μέσο όρο 5,1% εντός της ΕΕ). Οι νεοσύστατες εταιρείες του Βελγίου δημιούργησαν σήμερα 10,8 θέσεις εργασίας και αναζητούν να προσλάβουν 5,7 ακόμη άτομα μέσα στους επόμενους 12 μήνες. Περισσότερο από το 50% των νεοσύστατων επιχειρήσεων δημιουργούν έσοδα μόνο με πελάτες από επιχείρηση σε επιχείρηση (36,3% μέσος όρος ΕΕ) και, μεταξύ άλλων, λόγω μικρότερης οικιακής αγοράς λειτουργούν σε περισσότερες από μία αγορές, θέλοντας να διεθνοποιηθούν παγκοσμίως τους επόμενους 12 μήνες. Με πολλές διαφορετικές τοποθεσίες για διεθνοποίηση, το Βέλγιο είναι ηγέτης όσον αφορά είσοδο σε ξένες αγορές εκτός Ευρώπης. Αυτό αντικατοπτρίζεται από το υψηλό ενδιαφέρον για την αφρικανική αγορά (13,7% σε σύγκριση με 9,4% μέσο όρο ΕΕ) ή τη Μέση Ανατολή (19,6% σε σύγκριση με 15,3% μέσο όρο ΕΕ). Ο γεωγραφικός κόμβος εκκίνησης για το Βέλγιο είναι οι Βρυξέλλες, φιλοξενώντας σχεδόν τα 3/4 όλων των συμμετεχόντων startup επιχειρήσεων.

Τσεχική Δημοκρατία

Το Τσεχικό Οικοσύστημα Startup αναπτύχθηκε πρόσφατα και έχουν δημιουργηθεί πολλές πρωτοβουλίες για να ενισχυθεί η ανάπτυξη του οικοσυστήματος τα επόμενα χρόνια. Ο τυπικός Τσέχος ιδρυτής είναι άνδρας (88,9%) και κατέχει πτυχίο πανεπιστημίου (77,8%). Σε σύγκριση με τον μέσο όρο της ΕΕ των 15,6% γυναικών ιδρυτών, η Τσεχική Δημοκρατία πρέπει ακόμη να καλύψει το μερίδιο των γυναικών επιχειρηματιών (9,3%), αλλά αποδεικνύεται ένα εξαιρετικό μέρος για ιδρυτές χωρίς πανεπιστημιακή εκπαίδευση (16,7%, σε σύγκριση με 5,0% ΕΕ μέσος όρος), υποστηρίζοντας την άποψη πολλών ότι οι επιτυχημένες επιχειρήσεις μπορούν να δημιουργηθούν χωρίς πανεπιστημιακό δίπλωμα. Οι νεοσύστατες επιχειρήσεις στην Τσεχική Δημοκρατία βρίσκονται σε πολλούς τομείς, όπως η εκπαίδευση (5,8%), η πληροφορική και λογισμικό (17,3%) με κορυφαία θέση στην Ευρώπη για εφαρμογές για κινητές συσκευές και Web (9,6%, σε σύγκριση με 3,6% εντός της ΕΕ). Οι τσεχικές νεοσύστατες επιχειρήσεις απασχολούν σήμερα 12,5 άτομα και ψάχνουν να προσλάβουν 8,1 ακόμη μέσα στους επόμενους 12 μήνες. Σε αντίθεση με τις περισσότερες ευρωπαϊκές νεοσύστατες επιχειρήσεις, οι Τσεχικές νεοσύστατες επιχειρήσεις δημιουργούν έσοδα τόσο από επιχείρηση σε επιχείρηση (63,0%) όσο και από επιχειρήσεις προς πελάτες (23,9%, σε σύγκριση με 13,4% μέσος όρος ΕΕ). Με διεθνοποιήσεις τόσο εντός της ευρωζώνης (89,7%) όσο και εκτός ευρωζώνης

(39,7%) Οι Τσέχικες νεοσύστατες επιχειρήσεις ψάχνουν σαφώς να αναπτυχθούν και επιπλέον, σε σύγκριση με όλες τις διερευνημένες χώρες παρουσιάζουν το υψηλότερο ενδιαφέρον για διεθνοποίηση στη Νότια Αμερική (25,6%, σε σύγκριση με 14,8% μέσος όρος ΕΕ). Το γεωγραφικό κέντρο εκκίνησης για την Τσεχική Δημοκρατία είναι η Πράγα με άλλους αναδυόμενους κόμβους όπως το Μπρνο.

Δανία

Το Δανικό Οικοσύστημα Εκκίνησης αναπτύσσεται σταθερά την τελευταία δεκαετία. Ο τυπικό Δανός ιδρυτής είναι άνδρας (87,2%) και κατέχει πτυχίο πανεπιστημίου (91,5%). Μια πολύ θετική τάση για να δείτε στη Δανία είναι η ανοιχτή εργασιακή νοοτροπία ως 73,9%, σε σύγκριση με το 54,4% του μέσου όρου της ΕΕ που συμφωνεί απολύτως να δώσουν στους υπαλλήλους τους υψηλό βαθμό ελευθερίας να εκτελούν τη δουλειά τους. Οι νεοσύστατες επιχειρήσεις στη Δανία έχουν ιδρυθεί σε πολλούς τομείς, όπως η ανάπτυξη πληροφορικής και λογισμικού (27,7%) ή το λογισμικό ως υπηρεσία (25,5%), με ηγετικούς ρόλους στον τομέα της βιοτεχνολογίας / της μεσαίας τεχνολογίας (8,5%, σε σύγκριση με το μέσο όρο της ΕΕ 6,5%) και τον τομέα της πράσινης τεχνολογίας (8,5%, σε σύγκριση με το 4,0% του μέσου όρου της ΕΕ). Οι Δανικές νεοσύστατες επιχειρήσεις απασχολούν σήμερα 12.5 άτομα και σκοπεύουν να προσλάβουν 7,8 ακόμη μέσα στους επόμενους 12 μήνες. Οι περισσότερες νεοσύστατες επιχειρήσεις στη Δανία δημιουργούν έσοδα κυρίως ή εξ ολοκλήρου μέσω επιχείρησης σε επιχείρηση (82,1%). Δανικές νεοσύστατες εταιρείες δείχνουν μεγάλο ενδιαφέρον για τη διεθνοποίηση. Ενώ το 87,0% θέλει να διεθνοποιηθεί εντός της ευρωζώνης, το 54,8% των δανικών νεοσύστατων επιχειρήσεων (σε σύγκριση με το 39,7% του μέσου όρου της ΕΕ) επιθυμούν να εισέλθουν σε παγκόσμιες αγορές. Ο γεωγραφικός κόμβος εκκίνησης για τη Δανία είναι η Κοπεγχάγη.

Γαλλία

Το γαλλικό οικοσύστημα Startup αναπτύσσεται σταθερά την τελευταία δεκαετία. Ο τυπικός Γάλλος ιδρυτής είναι άνδρας (80,0%) και κατέχει πτυχίο πανεπιστημίου (94,3%). Σε σύγκριση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες, ένα μεγάλο μερίδιο των ιδρυτών ολοκλήρωσε μεταπτυχιακό (78,6%, σε σύγκριση με το 53,0% του μέσου όρου της ΕΕ) ή ακόμη και διδακτορικό (14,3%, σε σύγκριση με 12,6% μέσο όρο ΕΕ). Οι νεοσύστατες επιχειρήσεις στη Γαλλία βρίσκονται σε πολλούς τομείς όπως το λογισμικό ως υπηρεσία (21,4%). Στους τομείς της εκπαίδευσης (7,1%, σε σύγκριση με το 3,5% του μέσου όρου της ΕΕ) και Πράσινων Τεχνολογιών (7,1%, σε σύγκριση με το 6,4% του μέσου όρου της ΕΕ) η τομεακή εκπροσώπηση των νεοσύστατων επιχειρήσεων είναι πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ. Οι γαλλικές νεοσύστατες επιχειρήσεις απασχολούν σήμερα 17,1 άτομα (σε σύγκριση με 12,85 μέσο όρο ΕΕ) και σκοπεύουν να δημιουργήσουν 9,8 περισσότερες θέσεις εργασίας μέσα στους επόμενους 12 μήνες. Αυτό τονίζει τον σημαντικό ρόλο που παίζουν οι startups στις ευρωπαϊκές αγορές εργασίας και αποδεικνύουν πόσα κάνουν αυτές οι καινοτόμες επιχειρήσεις για να ενισχύουν την εθνική τους οικονομία. Πολλές γαλλικές νεοσύστατες εταιρείες δημιουργούν έσοδα πλήρως business-to-business (60,9%)

και κυρίως εντός της ευρωζώνης (71,0%), ενώ διεθνείς δραστηριότητες εμφανίζονται και πέρα από τα ευρωπαϊκά σύνορα. Το μερίδιο των εσόδων που δημιουργείται στις ΗΠΑ (13,9%) είναι για παράδειγμα υψηλότερο από αυτό των άλλων ευρωπαϊκών χωρών (8,9%). Ο γεωγραφικός κόμβος εκκίνησης για τη Γαλλία είναι το Παρίσι, με την πλειονότητα των νεοσύστατων επιχειρήσεων να λειτουργούν από εδώ.

Γερμανία

Το Γερμανικό Οικοσύστημα Startup αναπτύσσεται σταθερά την τελευταία δεκαετία. Ο τυπικός Γερμανός ιδρυτής είναι άνδρας (82,4%) και κατέχει πτυχίο πανεπιστημίου (88,8%). Μια πολύ θετική τάση για να δείτε στη Γερμανία είναι το αυξημένο μερίδιο των γυναικών ιδρυτών, τόσο στον πληθυσμό (15,1% σε σύγκριση με το 15,6% στην ΕΕ μέσος όρος) όσο και σε πρωτοβουλίες. Οι νεοσύστατες επιχειρήσεις στη Γερμανία βρίσκονται σε πολλούς τομείς, όπως η πληροφορική και η Ανάπτυξη λογισμικού (22,6%) ή Λογισμικό ως υπηρεσία (22,1%), και έχουν πρωταγωνιστικό ρόλο στον τομέα βιολογικής / φαρμακευτικής τεχνολογίας (9,3%, σε σύγκριση με το μέσο όρο της ΕΕ 6,5%). Οι γερμανικές νεοσύστατες επιχειρήσεις απασχολούν σήμερα 17.2 άτομα και σκοπεύουν να δημιουργήσουν 9,0 περισσότερες θέσεις εργασίας μέσα στους επόμενους 12 μήνες. Ενώ οι περισσότερες Γερμανικές νεοσύστατες εταιρείες δημιουργούν έσοδα κυρίως ή πλήρως μέσω επιχειρήσεων προς επιχείρηση (72,9%), αξιοσημείωτο τμήμα των νεοσύστατων εταιρειών εξυπηρετεί επίσης άμεσα τον τελικό πελάτη (23,5%). Οι γερμανικές επιχειρήσεις δείχνουν να έχουν μια παγκόσμια προσέγγιση για τη διεθνοποίηση. Ενώ το 84,8% θέλει να διεθνοποιηθεί μέσα στην ευρωζώνη, το 41,6% θέλει να εισέλθει και στις παγκόσμιες αγορές. Το 25,6% των νεοσύστατων επιχειρήσεων σχεδιάζει να φτάσει Ασία, όπου ήδη δημιουργούνται έσοδα για το 4,2% των γερμανικών νεοσύστατων επιχειρήσεων (σε σύγκριση με το 2,6% κατά μέσο όρο στην ΕΕ). Ο γεωγραφικός κόμβος εκκίνησης για τη Γερμανία είναι το Βερολίνο, με αναπτυσσόμενες περιοχές καινοτομίας σε όλη τη χώρα και σε πόλεις όπως το Μόναχο ή το Ανόβερο.

Ελλάδα

Το Ελληνικό Οικοσύστημα Startup αναπτύσσεται ραγδαία τα τελευταία πέντε χρόνια. Ο τυπικός Έλληνας ιδρυτής είναι άνδρας (82,9%) και κατέχει πτυχίο πανεπιστημίου (95,1%). Οι Έλληνες ιδρυτές έδειξαν ένα από τα το υψηλότερο ποσοστό αποφοίτων Bachelor μεταξύ των ευρωπαίων ιδρυτών (26,8%, σε σύγκριση με το 19,3% της ΕΕ μέση τιμή). Το ένα τρίτο 1/3 των νεοσύστατων επιχειρήσεων στην Ελλάδα βρίσκονται στο παραδοσιακό Λογισμικό ως Υπηρεσία τομέας (36,6%), ενώ δραστηριοποιούνται επίσης σε άλλους τομείς, όπως η Βιοτεχνολογία (7,3%, σε σύγκριση με 6,5% μέση τιμή). Οι ελληνικές νεοσύστατες επιχειρήσεις απασχολούν σήμερα 9,0 άτομα και ψάχνουν να προσλάβουν 5,5 ακόμη άτομα μέσα στους επόμενους 12 μήνες. Οι ελληνικές νεοσύστατες επιχειρήσεις είναι γνωστές ειδικά για την ανοιχτή και επιχειρηματική τους κουλτούρα. 76,3% των ερωτηθέντων, για παράδειγμα, δήλωσαν ότι ζητούν στρατηγικές συμβουλές από το προσωπικό τους. Δημιουργούνται έσοδα για τις ελληνικές νεοσύστατες επιχειρήσεις κυρίως μέσω

επιχείρησης σε επιχείρηση (72,7%) και εντός της ευρωζώνης (78,0%). Όλα οι ελληνικές νεοσύστατες επιχειρήσεις των ερωτηθέντων είχαν είτε ολόκληρη είτε κάποια (82,1%) χρηματοδότηση από επενδυτές της ΕΕ. Ο γεωγραφικός κόμβος εκκίνησης για την Ελλάδα είναι η Αθήνα με κάποιες νεοσύστατες επιχειρήσεις στη Θεσσαλονίκη.

1.6 ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

Η οικονομική-πολιτική αστάθεια που βιώνει τα τελευταία χρόνια η χώρα μας, Η προσβασιμότητα σε χρηματοδότηση είναι πολύ δύσκολη. Οι startups καλούνται να αντιμετωπίσουν αυτό το πρόβλημα αναζήτησης χρηματοδότησης. Σε προηγούμενο κεφάλαιο είχαμε αναλύσει τους τρόπους χρηματοδότησης, έτσι σε αυτό το κεφάλαιο θα αναλύσουμε για το τι συμβαίνει στην χώρα μας. Στην Ελλάδα υπάρχουν οι εξής πηγές χρηματοδότησης:

- Venture Capital
- Business Angels / Seed Investors
- Crowdfunding
- Κρατικός φορέας

Venture Capital (VC) είναι ένας τρόπος χρηματοδότησης όπου ξεκίνησε από την Αμερική το 1940 και με την πάροδο του χρόνου εξαπλώθηκε σε όλο τον κόσμο. Μια νεοφυής επιχείρηση εάν έχει λάβει χρηματοδότηση από κάποιο VC αυτό σημαίνει ότι χρηματοδοτείται σε όλα τα στάδια ανάπτυξης, δηλαδή από την ίδρυση, εκκίνηση έως και εισαγωγής της επιχείρησης στην αγορά. Οι επενδύσεις σε VC εξασφαλίζουν μακροπρόθεσμα ρευστότητα στον επενδυτή καθώς το κεφάλαιο που έχει επενδυθεί, μετατρέπεται σε μετοχικό κεφάλαιο της επιχείρησης για τουλάχιστον 5 έως 10 χρόνια.

Συγκεκριμένα οι εταιρίες επιχειρηματικών κεφαλαίων ρίσκου που βρίσκονται και δραστηριοποιούνται σε Ελλάδα και εξωτερικό είναι:

- Parthenon Trust A.E.
- Piraeus Capital Management A.E.
- Logo Ventures
- Openfund
- New Eleven Capital
- GloCal Venture Capital
- Global Finance S.A.
- Attica Ventures A.E.

- Alpha Venture A.E.
- Venture Friends

Business Angels / Seed Investors είναι ένας τρόπος χρηματοδότησης που πρωτοεμφανίστηκε στην Αμερική και μετά από πολλά χρόνια εμφανίστηκε και στην Ελλάδα. Οι business Angels είναι ιδιώτες επενδυτές που επενδύουν σε startups κατά την εκκίνηση τους. Πρόκειται για ανθρώπους που έχουν τεράστια εμπειρία στις επενδύσεις και προέρχονται μέσα από τον χώρο της επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας. Οι άνθρωποι αυτοί παίζουν τον ρόλο του μέντορα και συμβούλου όταν επενδύουν σε μια νεοφυής επιχείρηση παρέχοντας την μεγάλη τεχνογνωσία που έχουν. Φυσικά σε αντάλλαγμα για την επένδυση που κάνανε, ζητάνε μετοχές της εταιρίας και ο λόγος τους έχει μεγάλο αντίκτυπο στο διοικητικό συμβούλιο για το μέλλον της επιχείρησης.

Φυσικά υπάρχουν δίκτυα business Angels στην Ελλάδα και είναι τα εξής:

- Μη κερδοσκοπικό δίκτυο Hellenic Angels
- Δίκτυο επιχειρηματικών Αγγέλων του εμπορικού και βιομηχανικού επιμελητηρίου Αθηνών
- Δίκτυο Πράσινων Επιχειρηματικών Αγγέλων

Crowdfunding είναι ένας τρόπος χρηματοδότησης από το κοινό. Αυτός ο τρόπος χρηματοδότησης γίνεται από το διαδίκτυο, με την βοήθεια ειδικών πλατφορμών, όπου πολλοί άνθρωποι μπορούν ο κάθε ένας ξεχωριστά να επενδύσει την ιδέα σου. Σε τέτοιες περιπτώσεις τα ποσά που ζητάει κάποιος σαν βοήθεια για την έναρξη της επιχείρησης του είναι μικρά (5.000-30.000).

Παρακάτω θα αναφέρουμε μερικές πλατφόρμες crowdfunding που υπάρχουν στην Ελλάδα:

- Give&Fund
- Efund.gr
- Groopio
- WinnersFund

Κρατικός Φορέας είναι ένας τρόπος χρηματοδότησης από τους κρατικούς μηχανισμούς και διάφορων προγραμμάτων στην Ελλάδα. Συγκεκριμένα υπάρχει το πρόγραμμα στήριξης του ΕΣΠΑ. Το πρόγραμμα στήριξης ΕΣΠΑ περιλαμβάνει δράσεις στήριξης όπου οι νεοφυής επιχειρήσεις μπορούν να επωφεληθούν. Την ίδια στιγμή τρέχει ένα ειδικό πρόγραμμα στήριξης νεοφυής επιχειρηματικότητας με κωδικό όνομα ΕΣΠΑ 2014-2020.

1.7 Σκεπτικό για παροχή κίνητρων δημιουργίας start-up επιχειρήσεων για τους ανέργους

Η αυτοαπασχόληση είναι μια επιλογή απασχόλησης για άτομα με διαφορετικά επίπεδα δεξιοτήτων, που εργάζονται σε διάφορους τομείς, και συνεπώς συνδέεται με πολύ διαφορετικές πραγματικότητες ως προς την ποιότητα αυτών των θέσεων εργασίας (ΟΟΣΑ / Ευρωπαϊκή Ένωση, 2017). Από παγκόσμια προοπτική, οι «οικονομίες που βασίζονται σε παράγοντες» τείνουν να έχουν υψηλότερα ποσοστά αυτοαπασχόλησης από τις οικονομίες «με γνώμονα την αποδοτικότητα» ή «με γνώμονα την καινοτομία». Και στους τρεις τύπους οικονομιών, τα ποσοστά αυτοαπασχόλησης ηλικίας 18-24 ετών είναι χαμηλότερα από αυτά των 25-34 ετών (η ηλικιακή ομάδα με το υψηλότερο ποσοστό αυτοαπασχόλησης και στους τρεις τύπους οικονομιών), αλλά το χάσμα είναι το χαμηλότερο για οικονομίες που βασίζονται σε παράγοντες (Kelley et al. 2010). Πράγματι, σε επίπεδο κρατών μελών, το μερίδιο των αυτοαπασχολούμενων είναι πολύ συσχετισμένο (66%) με το μερίδιο των νέων που δεν εργάζονται, δεν εκπαιδεύονται ή εκπαιδεύονται (NEETs), επισημαίνοντας ότι οι αγορές εργασίας με υψηλά συνολικά επίπεδα NEET, όπως η Ιταλία, η Ελλάδα, η Ρουμανία και η Ισπανία, είναι επίσης πιο πιθανό να έχουν υψηλά επίπεδα αυτοαπασχόλησης των νέων (Eurofound, 2015). Παρ'όλα αυτά, έρευνα από το Global Enterprise Monitor (GEM) και το Youth Business International (YBI) (2013) δείχνει ότι το 17% των νέων επιχειρηματιών στην ΕΕ καθοδηγούνται από αναγκαιότητα, σε σύγκριση με το 23% των ενηλίκων επιχειρηματιών (ηλικίας 35-64 ετών).

Αν και μπορούν να διακριθούν σημαντικές διαφορές μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ, γενικά οι νέοι επιχειρηματίες φαίνεται να οδηγούνται περισσότερο από ευκαιρίες σε σχέση με τους ενήλικες επιχειρηματίες (Eurofound, 2015). Είναι επομένως πιο πιθανό να επιλέξουν να αναζητήσουν μια ευκαιρία ως βάση για το επιχειρηματικό τους κίνητρο, σε σύγκριση με τον ενήλικα επιχειρηματία. Η Eurostat δίνει επίσης μια πιο διαφορετική εικόνα της αυτοαπασχόλησης των νέων με στοιχεία που αποκαλύπτουν ότι το ποσοστό των νέων ηλικίας 15-24 ετών στην αυτοαπασχόληση αυξάνεται ελαφρώς με εκπαιδευτικό επίπεδο (το 2013) (Eurofound, 2015). Οι πρακτικές αυτοαπασχόλησης μερικής απασχόλησης είναι ιδιαίτερα συχνές μεταξύ των νέων αυτοαπασχολούμενων, τουλάχιστον σε σύγκριση με άλλες ηλικιακές ομάδες. Αυτό μπορεί να αντιπροσωπεύει τη δυνατότητα μείωσης του κινδύνου αυτοαπασχόλησης, δηλαδή χαμηλού ή / και παράτυπου εισοδήματος. Αντίθετα μπορεί αναφέρεται στις δυνατότητες χαμηλού εισοδήματος από την αυτοαπασχόληση. Τα διαθέσιμα δεδομένα δεν παρέχουν πληροφορίες που να δείχνουν σε ποιο βαθμό αυτή η μερική απασχόληση είναι εθελοντική ή ακούσια (Eurofound, 2015).

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση μόνο ένα κλάσμα νέων Ευρωπαίων που ενδιαφέρονται να γίνουν επιχειρηματίες πηγαίνουν στην πραγματικότητα για να το πράξουν. Μια έκθεση του Eurofound δείχνει ότι σχεδόν οι μισοί νέοι Ευρωπαίοι ενδιαφέρονται να γίνουν επιχειρηματίες και πάνω από το 40% πιστεύουν ότι είναι εφικτό. Ωστόσο, μόνο το 6,5% των νέων στην εργασία είναι αυτοαπασχολούμενοι, και υπάρχουν

σημαντικές διαφορές σε εθνικό επίπεδο και σε φύλο στην Ευρώπη. Πράγματι, το 2017 το μερίδιο της αυτοαπασχόλησης των νέων κυμάνθηκε από 12,7% στη Ρουμανία έως 1,3% στη Δανία (Έρευνα εργατικού δυναμικού, 2018). Οι νέοι ήταν τόσο πιθανό όσο οι ενήλικες να είναι νέοι ιδιοκτήτες επιχειρήσεων κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου στην Ευρωπαϊκή Ένωση (3,1% έναντι 2,8% για ενήλικες) και χώρες του ΟΟΣΑ (3,5% για νέους και ενήλικες) (Eurofound, 2015). Ωστόσο, ήταν πολύ λιγότερο πιθανό να είναι εγκατεστημένοι ιδιοκτήτες επιχειρήσεων. Αυτό συμβαδίζει με τα χαμηλά ποσοστά αυτοαπασχόλησης που παρατηρούνται για τους νέους σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΟΟΣΑ / Ευρωπαϊκή Ένωση, 2017).

Τα προγράμματα για την προώθηση της αυτοαπασχόλησης και της επιχειρηματικότητας μπορούν να διαφοροποιηθούν ανάλογα με τον τύπο στόχων, το εκπαιδευτικό επίπεδο και τη φάση της δημιουργίας επιχειρήσεων · ξεκινώντας με την εκπαίδευση για επιχειρηματικότητα.

Οι νέοι (18-30 ετών) ήταν λιγότερο πιθανό από τους ενήλικες μεταξύ του 2012 και του 2016 να αισθάνονται ότι έχουν τις γνώσεις και τις δεξιότητες για επιχειρηματικότητα στην Ευρωπαϊκή Ένωση (36,0% έναντι 41,9% για ενήλικες) (ΟΟΣΑ / Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2017). Με άλλα λόγια, περίπου τα δύο τρίτα των νέων βλέπουν τις επιχειρηματικές δεξιότητες ως εμπόδιο στη δημιουργία επιχειρήσεων. Από την άποψη του κύκλου ζωής, η επιχειρηματική κατάρτιση παρέχεται καλύτερα ήδη στο γενικό εκπαιδευτικό σύστημα. Όλο και περισσότερες χώρες έχουν συμπεριλάβει αυτήν την κατάρτιση επιχειρηματικότητας σε σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης από τη δεκαετία του 1990 (Duell, 2011).

Η εκπαίδευση για την επιχειρηματικότητα είναι πιο συνηθισμένη στο ανώτερο δευτεροβάθμιο επίπεδο, όπου υπάρχει περισσότερη ποικιλία σε προσεγγίσεις. Οι οδηγίες διδασκαλίας για την εκπαίδευση στην επιχειρηματικότητα είναι πιο συνηθισμένες στο γενικό δευτεροβάθμιο επίπεδο εκπαίδευσης και στο σχολείο IVET από ό, τι σε χαμηλότερα επίπεδα εκπαίδευσης. Τα πιο διαδεδομένα παραδείγματα πρακτικής επιχειρηματικής εμπειρίας είναι η δημιουργία μίνι ή κατώτερων εταιρειών και έργων με βάση το έργο που έχει μια σαφή διαδικασία δημιουργίας ιδεών και ένα απτό τελικό προϊόν.

Η κάλυψη στο πρόγραμμα σπουδών των διαφόρων τύπων μαθησιακών αποτελεσμάτων που σχετίζονται με την επιχειρηματική εκπαίδευση είναι άνιση σε όλη την Ευρώπη. Μερικά από αυτά, δηλαδή η αυτοπεποίθηση, ο προγραμματισμός και η ομαδική εργασία είναι επίσης ευρύτεροι εκπαιδευτικοί στόχοι, μη ειδικό στην εκπαίδευση για την επιχειρηματικότητα, και αρκετά διαδεδομένοι.

Η δημιουργικότητα αναφέρεται μερικές φορές ως γενικός στόχος. «Διαχείριση πόρων», «διαχείριση αβεβαιότητας / κινδύνου», «Ο ρόλος των επιχειρηματιών στην κοινωνία» και «επιχειρηματικές επιλογές σταδιοδρομίας» είναι αρκετά συγκεκριμένοι και ως εκ τούτου πολύ λιγότερο συχνοί από τα σαφώς δηλωμένα μαθησιακά αποτελέσματα στα ευρωπαϊκά προγράμματα σπουδών. Η οικονομική γραμματική είναι ένα μαθησιακό αποτέλεσμα που παραδοσιακά σχετίζεται με την

εκπαίδευση στην επιχειρηματικότητα γιατί είναι πιο εύκολα αναγνωρίσιμο και μετρήσιμο. Αν και έχει σημειωθεί πρόοδος, μόνο λίγες χώρες ή περιοχές δείχνουν μια πιο δομημένη προσέγγιση για την εξέλιξη και την πληρότητα με σεβασμό στα επιχειρηματικά μαθησιακά αποτελέσματα. Σύμφωνα με έκθεση του 2016 (Ευρωπαϊκή Επιτροπή / EACEA / Eurydice, 2016) πρόοδος απαιτείται περισσότερο σε δύο τομείς - μαθησιακά αποτελέσματα και εκπαίδευση εκπαιδευτικών.

Η εκπαίδευση για την επιχειρηματικότητα και η υποστήριξη για νεοσύστατες επιχειρήσεις έχουν γίνει όλο και πιο συχνές στα πανεπιστήμια. Σε ολόκληρη την Ευρώπη, δημιουργήθηκαν δίκτυα μεταξύ πανεπιστημίων που προωθούν την επιχειρηματικότητα. Ένα

παράδειγμα είναι η Συμμαχία EuroTech Universities. Τα μέλη αυτής της συμμαχίας έχουν ισχυρή επιχειρηματικότητα και ερευνητικές ομάδες καινοτομίας. Κάθε πανεπιστήμιο έχει το δικό του κέντρο επιχειρηματικότητας, το οποίο μπορεί να εφαρμόσει αυτές τις γνώσεις στην πράξη και σε απτά αποτελέσματα. Μαζί, τα EuroTech Πανεπιστήμια καλύπτουν ολόκληρη την αλυσίδα αξίας από την επιχειρηματικότητα και τη δημιουργία γνώσεων που σχετίζονται με την καινοτομία, ευαισθητοποίηση, εκπαίδευση και κατάρτιση μαθητών και επιστημόνων, σε αιτήσεις διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, διεθνή ανάπτυξη επιχειρήσεων και επενδύσεις σε νεοσύστατες επιχειρήσεις. Τα αποτελέσματα είναι εμφανή - τα Πανεπιστήμια EuroTech από κοινού προώθησαν τη δημιουργία περισσότερων από 320 νεοσύστατων επιχειρήσεων(start-ups) κατά την περίοδο από το 2012 έως το 2014. Η κατάρτιση της επιχειρηματικότητας πραγματοποιείται επίσης εκτός του επίσημου εκπαιδευτικού συστήματος. Ενώ η επιχειρηματική εκπαίδευση στα σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στοχεύει πρωτίστως στην ανάπτυξη μιας επιχειρηματικής νοοτροπίας και μπορεί να έχει αντίκτυπο σε μεταγενέστερο στάδιο της επαγγελματικής ζωής (και συνεπώς όχι απαραίτητα υψηλό αντίκτυπο στην αυτοαπασχόληση των νέων), προγράμματα που επιδιώκουν να προωθήσουν την άμεση δημιουργία επιχειρήσεων για νέους μπορούν να εκτελεστούν στον επαγγελματικό τομέα σε σχολεία ή πανεπιστήμια.

Η παροχή επιχειρηματικής κατάρτισης στα σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης μπορεί να θεωρηθεί ως στοιχείο της εκπαίδευσης δεξιοτήτων ζωής, αλλά μπορεί επίσης να στοχεύει στην ευαισθητοποίηση των νέων για την επιχειρηματικότητα ως επιλογή σταδιοδρομίας (Ευρωβαρόμετρο, 2014). Τα προγράμματα παρέχονται συχνά εντός ενός πλαισίου συνεργασίας. Εθνικά κέντρα κατάρτισης, διεθνή εκπαιδευτικά κέντρα (π.χ. προγράμματα κατάρτισης της ΔΟΕ), πανεπιστήμια, τράπεζες ανάπτυξης, ΜΚΟ καθώς και επιχειρήσεις έχουν συμμετάσχει στον καθορισμό προγραμμάτων σπουδών, στην παροχή της κατάρτισης ή στην επεξεργασία εκπαιδευτικού υλικού (για συγκεκριμένα παραδείγματα από τη Σουηδία, τη Σκωτία, τη Γερμανία, τις ΗΠΑ και τη Σλοβενία, βλέπε Haftendorn, Salzano 2004).

Το PES είναι ένας παράγοντας που αποδεικνύει μεταξύ άλλων κίνητρα για start-up επιχειρήσεις.

Η χρήση επιδοτήσεων για start-up επιχειρήσεις για τους ανέργους βασίζεται στην υπόθεση ότι οι νεοεμφανιζόμενοι επιχειρηματίες ή προηγουμένως άνεργοι αντιμετωπίζουν μειονεκτήματα σε σύγκριση με τους τακτικούς ιδρυτές επιχειρήσεων. Αυτά τα μειονεκτήματα μπορεί σχετίζονται με διαφορετικές πτυχές (Caliendo et al., 2015 και Duell 2011), όπως:

- Οι άνεργοι τείνουν να έχουν χαμηλότερα οικονομικά μέσα (προσωπικά και εντός της οικογένειας), τα οποία έτσι μειώνουν το ποσό των προσωπικών κεφαλαίων που διαθέτουν για την ίδρυση επιχειρήσεων. Έλλειψη οικονομικής στήριξης και η διοικητική πολυπλοκότητα της ίδρυσης μιας επιχείρησης έχουν αναγνωριστεί ως τα δύο κύρια εμπόδια στη δημιουργία επιχειρήσεων μεταξύ των νέων από το Eurofound (2015).
- Οι κεφαλαιαγορές είναι ιδιαίτερα πιθανό να κάνουν διακρίσεις εις βάρος ανέργων, κάτι που περιορίζει την πρόσβαση σε δάνεια.
- Η εμπειρία της αποτυχίας στην αγορά εργασίας λόγω απώλειας θέσεων εργασίας μειώνει την αυτοπεποίθηση των ατόμων, κάνοντας τους ανέργους λιγότερο πιθανό να θεωρήσουν την αυτοαπασχόληση ως εναλλακτική λύση στην εξαρτημένη εργασία.
- Οι νεοσύστατες επιχειρήσεις(start-ups) από την ανεργία είναι πιθανότατα αναγκαίες νεοσύστατες επιχειρήσεις, δηλαδή αποφασίζουν άνεργοι να γίνουν αυτοαπασχολούμενοι επειδή δεν έχουν άλλες εναλλακτικές λύσεις απασχόλησης.

Όσον αφορά τους νέους ανέργους, υπάρχουν μερικά επιπλέον μειονεκτήματα:

- Για τους νέους γενικά η έλλειψη χρηματοδότησης, δεξιοτήτων, γνώσεων, κοινωνικών δικτύων και εξοικείωσης με τον επιχειρηματικό κόσμο αντιπροσωπεύουν τα κύρια εμπόδια για την αυτοαπασχόληση.

- Τα άνεργα άτομα ενδέχεται να αντιμετωπίσουν μειονεκτήματα λόγω της υποτίμησης του συγκεκριμένου ανθρώπινου δυναμικού τους

και κοινωνικού κεφαλαίου κατά τη διάρκεια της ανεργίας. Στην περίπτωση των νέων, αυτός ο κίνδυνος αυξάνεται, καθώς τα οικονομικά

ιδρύματα είναι πιθανό να μην τους εμπιστεύονται.

- Η έλλειψη εργασιακής εμπειρίας φέρνει επίσης μειονεκτήματα από την άποψη των επιχειρήσεων και των κοινωνικών δικτύων,

δηλαδή επαφή με πιθανούς πελάτες, επιχειρηματικούς εταίρους ή γνώσεις που αντλούνται από συναδέλφους.

- Παράγοντες που επηρεάζουν την πιθανότητα συμμετοχής των νέων στην αυτοαπασχόληση καθώς και τις προοπτικές

της βιωσιμότητας αυτής της αυτοαπασχόλησης και της ποιότητας της εργασίας εξαρτώνται από διάφορους παράγοντες,

κυρίως την ετοιμότητα και τη διαφάνεια, την αντίληψη της επιχειρηματικότητας στην κοινωνία, προσωπική και

επαγγελματική ωριμότητα, δεξιότητες, την οικονομική δομή και τις συνθήκες της αγοράς εργασίας.

Οι επιδοτήσεις start-up επιχειρήσεων στοχεύουν στην άρση τέτοιων εμποδίων για τους ανέργους παρέχοντας οικονομική βοήθεια ως προς το κόστος ζωής και την κοινωνική ασφάλιση κατά την περίοδο εκκίνησης. Επιπλέον, μπορεί να παρέχεται υποστήριξη μέσω της κατάρτισης και της παροχής συμβουλών στην επιχειρηματικότητα. Η προώθηση των δικτύων και η καθοδήγηση θα βοηθήσουν να ξεπεραστούν αυτά τα συγκεκριμένα εμπόδια.

Άλλοι παράγοντες επίσης προωθούν την πρόσβαση στο κεφάλαιο και προωθούν δίκτυα με τη δημιουργία θερμοκοιτίδων. Οι θερμοκοιτίδες είναι ευρέως αναγνωρισμένο ως αποτελεσματικό εργαλείο για την υποστήριξη της επιχειρηματικότητας (Schoof 2006, Kollmann et κ.λπ., 2016). Οι θερμοκοιτίδες συνήθως δεν παρέχουν μόνο φυσικό χώρο για περιορισμένο χρονικό διάστημα (περίπου 3 έως 5 χρόνια), αλλά και μια σειρά από πρόσθετες υπηρεσίες, όπως διοικητικές υπηρεσίες, καθώς και διαχειριστικές συμβουλές και καθοδήγηση. Μπορούν να είναι ιδιωτικές, δημόσιες ή να βασίζονται σε συμπράξεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα. Σχεδιάστηκαν θερμοκοιτίδες να υποστηρίξουν τη δημιουργία καινοτόμων επιχειρήσεων.

Κεφάλαιο 2

2.1 ΝΕΑΝΙΚΗ ΑΝΕΡΓΙΑ

Η ανεργία των νέων είναι μια από τις κύριες κοινωνικές και οικονομικές προκλήσεις αυτής της δεκαετίας στην Ευρώπη και σε όλο τον κόσμο. Οι μακροχρόνιες περιόδους ανεργίας μπορούν να έχουν σοβαρές μακροπρόθεσμες επιπτώσεις για τα άτομα, όπως η μείωση των αποδοχών και ο κοινωνικός αποκλεισμός. Εκτιμάται ότι ένα έτος ανεργίας κατά τη νεολαία μπορεί να μειώσει τις ετήσιες αποδοχές σε ηλικία 42 ετών έως και 21% (Gregg και Tominey, 2005) και ότι επιπλέον τρεις μήνες ανεργίας πριν από την ηλικία των 23 οδηγεί σε επιπλέον δύο μήνες ανεργία, κατά μέσο όρο, μεταξύ των ηλικιών 28 και 33 ετών (Gregg, 2001). Οι παρατεταμένες περιόδους ανεργίας μεγεθύνουν αυτά τα προβλήματα και αυξάνουν τις πιθανότητες να μεταδοθούν στα παιδιά τους. Εκτός από αυτό το έντονο ατομικό κόστος, οι άνεργοι αντιπροσωπεύουν ένα σημαντικό απόθεμα αχρησιμοποίητων οικονομικών πόρων που μειώνει την παραγωγή και το δυναμικό για οικονομική ανάπτυξη.

Το ποσοστό ανεργίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), στο σύνολό του, έφτασε το 9,8% το Νοέμβριο του 2011 και το ποσοστό ανεργίας για τους νέους (άτομα κάτω των 25 ετών) ήταν υπερδιπλάσιο στο 22,3%: περίπου πέντε εκατομμύρια άνεργοι νέοι. Ένα εντυπωσιακό χαρακτηριστικό της πρόσφατης κρίσης ήταν η ποικιλία των επιδόσεων στην αγορά εργασίας μεταξύ των χωρών της ΕΕ (βλ. Πίνακα 1). Είναι αξιοσημείωτο ότι τα ποσοστά ανεργίας των νέων στη Γερμανία και το Λουξεμβούργο μειώθηκαν ελαφρά μεταξύ του 2008 και 2010. Ωστόσο, αυξήθηκαν σε όλες τις άλλες χώρες και αρκετά δραματικά σε μερικές. Χώρες που έχουν πληγεί περισσότερο από την ύφεση είναι μεταξύ εκείνων με την υψηλότερη ανεργία των νέων σε τιμές - Ελλάδα, Ισπανία, Ιταλία, Λετονία, Λιθουανία, Πορτογαλία και Σλοβακία όλα τα ποσοστά ανεργίας των νέων ξεπέρασαν το 30% το Νοέμβριο του 2011, ενώ η Ιρλανδία είχε ποσοστό κάτω του 30%. Το πρόβλημα έγινε πιο έντονα αισθητό στην ΕΕ από ό, τι στον τομέα του ΟΟΣΑ, όπου το ποσοστό ανεργίας των νέων ήταν κατά ένα πέμπτο χαμηλότερο το 2010. Υπάρχουν μερικές μικρές διαφορές μεταξύ των φύλων σε αυτά τα πρότυπα. Το ποσοστό ανεργίας για τις νέες γυναίκες, συνολικά στην ΕΕ, ήταν 1,6 ποσοστιαίες μονάδες χαμηλότερο από το ποσοστό για τους νεαρούς άνδρες (Πίνακας 2). Υπάρχουν μόνο επτά χώρες στην ΕΕ όπου το ποσοστό ανεργίας για τους άνδρες ήταν χαμηλότερο από ό, τι για τις νέες γυναίκες: Τσεχία, Ελλάδα, Γαλλία, Ιταλία, Κύπρος, Πολωνία και Πορτογαλία. Ωστόσο, τα ποσοστά για τους νέους και των δύο φύλων είναι πολύ υψηλά και πολύ υψηλότερα από αυτά των ενηλίκων. Θα ήταν αναμενόμενο ότι η οικονομική κρίση θα επηρέαζε τους νέους πολύ περισσότερο από τους ενήλικες λόγω της μεγαλύτερης τους τάσης για την προσωρινή εργασία και τον περιορισμό των ευκαιριών για είσοδο στο αγορά εργασίας για την πρώτη τους δουλειά. Στην πραγματικότητα, η αύξηση της νεανικής ανεργίας δεν ήταν πολύ μεγαλύτερη από ό, τι για τους ενήλικες. Ο πίνακας 2 δείχνει ότι για την ΕΕ συνολικά, το ποσοστό ανεργίας των νέων ήταν ελαφρώς υπερδιπλάσιο σε σχέση με το ποσοστό ανεργίας των ενηλίκων το 2010 και αυτός ο

λόγος ήταν αρκετά σταθερός κατά την τελευταία δεκαετία. Ωστόσο, αυτό που κρύβεται, είναι μία δραματική πτώση του ποσοστού συμμετοχής των νέων, που ξεπέρασε κατά πολύ τη μείωση της συμμετοχής για ενήλικες.

2.2 Πίνακας 1: Ετήσια και μηνιαία ποσοστά νεανικής ανεργίας στην Ε.Ε. και σε επιλεγμένες χώρες του ΟΟΣΑ (ηλικία κάτω των 25 ετών).

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Nov 2011*
Austria	5.8	6.7	8.1	9.7	10.3	9.1	8.7	8.0	10.0	8.8	8.3
Belgium	16.8	17.7	21.8	21.2	21.5	20.5	18.8	18.0	21.9	22.4	21.1
Bulgaria	38.8	37.0	28.2	25.8	22.3	19.5	15.1	12.7	16.2	23.2	25.6
Cyprus	8.2	8.0	8.8	10.2	13.9	10.0	10.2	9.0	13.8	16.7	.
Czech Republic	17.3	16.9	18.6	21.0	19.2	17.5	10.7	9.9	16.6	18.3	19.0
Denmark	8.3	7.4	9.2	8.2	8.6	7.7	7.9	7.6	11.2	13.8	14.9
Estonia	23.2	17.6	20.6	21.7	15.9	12.0	10.0	12.0	27.5	32.9	.
Finland	19.8	21.0	21.8	20.7	20.1	18.7	16.5	16.5	21.5	21.4	19.6
France	18.9	19.3	19.2	20.8	21.3	22.4	19.8	19.3	23.9	23.7	23.8
Germany	8.4	9.9	11.6	13.8	15.6	13.8	11.9	10.6	11.2	9.9	8.1
Greece	28.0	26.8	26.8	26.9	25.9	25.1	22.9	22.0	25.7	32.8	.
Hungary	11.3	12.7	13.4	15.5	19.4	19.1	18.0	19.9	26.5	26.6	25.9
Ireland	7.2	8.4	8.7	8.7	8.6	8.6	8.9	13.3	24.4	27.8	29.3
Italy	24.1	23.1	23.7	23.5	24.0	21.6	20.3	21.3	25.4	27.8	30.1
Latvia	22.9	22.0	18.0	18.1	13.6	12.2	10.7	13.1	33.6	34.5	.
Lithuania	30.9	22.4	25.1	22.7	15.7	9.8	8.2	13.4	29.2	35.1	.
Luxembourg	6.2	7.0	11.2	16.4	14.3	15.8	15.6	17.3	16.5	15.8	14.7
Malta	18.8	17.1	17.4	16.6	16.8	15.9	13.9	12.2	14.4	13.0	14.3
Netherlands	5.0	5.4	7.3	9.0	9.4	7.5	7.0	6.3	7.7	8.7	8.6
Poland	39.5	42.5	41.9	39.6	36.9	29.8	21.7	17.3	20.6	23.7	27.8
Portugal	11.5	14.3	17.8	18.9	19.8	20.1	20.4	20.2	24.8	27.7	30.7
Romania	17.6	21.0	19.5	21.0	19.7	21.0	20.1	18.6	20.8	22.1	.
Slovakia	39.2	37.7	33.4	33.1	30.1	26.6	20.3	19.0	27.3	33.6	35.1
Slovenia	17.8	16.5	17.3	16.1	15.9	13.9	10.1	10.4	13.6	14.7	.
Spain	23.2	24.2	24.6	23.9	19.7	17.9	18.2	24.6	37.8	41.6	49.6
Sweden	15.0	16.4	17.4	20.4	22.6	21.5	19.2	20.2	25.0	25.2	23.2
United Kingdom	11.7	12.0	12.2	12.1	12.8	14.0	14.3	15.0	19.1	19.6	.
Canada	12.9	13.7	13.7	13.4	12.4	11.7	11.2	11.6	15.2	14.8	14.1
United States	10.6	12.0	12.4	11.8	11.3	10.5	10.5	12.8	17.6	18.4	16.8
European Union (27 countries)	17.7	18.3	18.8	19.2	18.8	17.5	15.7	15.8	20.1	21.1	22.3
Men	17.0	18.0	18.6	18.8	18.7	17.2	15.4	15.8	21.2	21.8	22.8
Women	18.6	18.8	19.0	19.6	19.0	18.0	16.1	15.8	18.9	20.2	21.7
OECD Average	12.4	13.4	13.8	13.7	13.4	12.6	12.0	12.7	16.7	16.7	.
Men	12.5	13.7	14.1	13.8	13.8	12.6	12.2	13.1	17.9	17.6	.
Women	12.3	13.0	13.4	13.7	13.0	12.5	11.7	12.2	15.2	15.7	.

Πίνακας 2: Ετήσια ποσοστά ανεργίας στην Ε.Ε. και σε επιλεγμένες χώρες του ΟΟΣΑ, 2010

	Youth (ages 15 to 24)		Adults (ages 15 to 64)		Ratio of youth unemployment rate to total unemployment rate
	Men	Women	Men	Women	
Austria	8.9	8.8	4.6	4.3	2.0
Belgium	22.4	22.4	8.2	8.6	2.7
Bulgaria	24.1	21.7	11.0	9.5	2.3
Cyprus	16.0	17.2	6.2	6.5	2.6
Czech Republic	18.2	18.5	6.5	8.5	2.5
Denmark	15.8	11.7	8.4	6.6	1.8
Estonia	35.2	30.0	19.9	14.7	1.9
Finland	23.8	19.0	9.3	7.7	2.5
France	22.2	23.7	9.1	9.7	2.4
Germany	10.9	8.8	7.6	6.6	1.4
Greece	26.7	40.6	10.1	16.4	2.6
Hungary	27.9	24.9	11.6	10.8	2.4
Ireland	33.7	21.1	17.1	9.6	2.0
Italy	26.8	29.4	7.7	9.7	3.3
Latvia	35.4	33.5	21.9	16.0	1.8
Lithuania	38.5	30.8	21.5	14.6	2.0
Luxembourg	17.6	.	3.8	5.1	3.2
Malta	13.7	12.2	6.9	7.2	1.9
Netherlands	8.8	8.6	4.5	4.5	1.9
Poland	22.4	25.4	9.4	10.1	2.4
Portugal	21.2	23.7	10.4	12.5	2.0
Romania	22.3	21.8	8.2	6.9	2.9
Slovakia	34.6	31.9	14.3	14.6	2.3
Slovenia	15.2	13.8	7.6	7.2	2.0
Spain	43.2	39.8	19.8	20.6	2.1
Sweden	26.6	23.7	8.7	8.4	2.9
United Kingdom	21.5	17.3	8.8	7.0	2.5
European Union (27 countries)	21.6	20.0	9.7	9.7	2.2
Canada	17.1	12.4	8.7	7.2	1.8
United States	20.8	15.8	10.5	8.6	1.9
OECD Average	17.6	15.7	8.5	8.1	2.0

2.3 Το brain-drain στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Αυτό το φαινόμενο (της διαρροής εγκεφάλων), έγινε πιο ορατό στην Ευρώπη μετά την περίοδο 2007- 2008, οπότε και ξεκίνησε να αναπτύσσεται η οικονομική κρίση στις χώρες της νότιας Ευρώπης, όπως είναι η Ελλάδα, η Ιταλία, η Ισπανία και η Πορτογαλία. Επιπλέον, η είσοδος στην Ευρωπαϊκή Ένωση της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας, οδήγησε εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό από τις δύο αυτές χώρες προς τις υπόλοιπες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι χώρες της Ευρώπης που σήμερα έρχονται πιο έντονα αντιμέτωπες με το φαινόμενο της διαρροής εγκεφάλων, είναι κυρίως οι χώρες του νότου, λόγω των υψηλών ποσοστών ανεργίας. (Λαμπιανίδης, 2014) Κατά την περίοδο 2006-2010 στη Γερμανία, η δεύτερη μεγαλύτερη ομάδων μεταναστών ήταν οι μάνατζερ και οι ανώτεροι υπάλληλοι, ενώ κλάδοι που ενισχύθηκαν επίσης, ήταν οι επαγγελματίες της εκπαίδευσης, ο κλάδος της κοινωνικής πρόνοιας, οι μηχανικοί, οι κοινωνικοί επιστήμονες, οι καλλιτέχνες καθώς και οι δημοσιογράφοι. Επιπρόσθετα, στην Γερμανία, παρατηρήθηκε αύξηση των νέων που έρχονταν για σπουδές, και έτσι από 14.100 το 2007, έφτασαν σε 16.837 το 2009 και σε 21.324 το 2010 με διαρκώς αυξητική τάση. Αξίζει να σημειωθεί πως το 2011 η τρίτη και η τέταρτη πολυπληθέστερη ομάδα φοιτητών που κατευθύνθηκε στη Γερμανία για σπουδές στα γερμανικά πανεπιστήμια ήταν οι Βούλγαροι και οι Πολωνοί φοιτητές, ενώ ακολουθούσαν οι φοιτητές από την Ισπανία, την Ιταλία, και την Ρουμανία. Ανάμεσα στα κράτη της ανατολικής Ευρώπης, αυτά που πλήγονται περισσότερο από την διαρροή εγκεφάλων είναι η Ρουμανία και η Πολωνία. (Nedeljkovic, 2014). Η Γερμανία, η οποία αποτελεί τα τελευταία χρόνια χώρα υποδοχής ανθρώπινου δυναμικού υψηλής εξειδίκευσης, το 2013 είχε περίπου 20.000 γιατρούς που δεν είχαν γερμανική ιθαγένεια, ενώ αυτός ο αριθμός αποτελεί μόνο το 4,3% των συνολικών γιατρών που είναι εγγεγραμμένοι στη Γερμανία. Ωστόσο, θα πρέπει να επισημανθεί ότι ο αριθμός αυτός αυξήθηκε κατά 170% συγκριτικά με το 2005. Η μεγαλύτερη αύξηση των γιατρών προέρχεται από τα κράτη που εισήλθαν στην Ευρωπαϊκή Ένωση το 2004 και το 2007. Διαπιστώνεται εύκολα ότι η Γερμανία κατάφερε να προσελκύσει γιατρούς που δεν ήταν Γερμανοί, από τις άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, από χώρες της κεντρικής και ανατολικής Ε.Ε. Όμως και η Γερμανία, εμφάνισε μια εκροή γιατρών, η οποία τα τελευταία χρόνια βρίσκεται σε σταθερό ρυθμό και για το 2013 ήταν περίπου 1.900 γιατροί που εγκατέλειψαν τη Γερμανία για χώρες όπως ήταν Ελβετία, η Αυστρία αλλά και οι Ηνωμένες Πολιτείες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Μεθοδολογία και Οικονομετρικό Υπόδειγμα

3.1 Panel Data

Όσον αφορά τους τύπους των δεδομένων που χρησιμοποιούνται σε εμπειρικές αναλύσεις βάση της διαθεσιμότητας τους παρατηρείται πως διαχωρίζονται σε 3 τύπους.

Η πρώτη κατηγορία αποτελείται από τα δεδομένα χρονοσειρών (time series) των οποίων η χρήση πραγματοποιείται στην ανάλυση των τιμών μιας ή πιο πολλών μεταβλητών κατά τη διάρκεια μια χρονικής περιόδου.

Η δεύτερη κατηγορία δεδομένων αποτελείται από τα διαστρωματικά δεδομένα (cross section data), αυτά τα δεδομένα αποτελούνται από τις τιμές μιας ή περισσότερων δειγμάτων μονάδων κατά την ίδια χρονική περίοδο.

Τέλος η τρίτη κατηγορία δεδομένων είναι τα δεδομένα panel (panel data), στα οποία η ίδια διαστρωματική μονάδα εξετάζεται κατά την πάροδο του χρόνου. Τα panel data έχουν δυο διατάξεις ταυτόχρονα, τον χρόνο και τον χώρο και ουσιαστικά είναι μια σύνθεση δεδομένων χρονολογικών σειρών και διαστρωματικών δεδομένων.

Η ανάλυση των δεδομένων panel πραγματοποιείται μέσω μιας μεθόδου η οποία είναι συνδυασμός ανάλυσης διαστρωματικών δεδομένων με χρονολογικές σειρές όπου υπάρχει ανάλυση και των δύο παραμέτρων ταυτόχρονα. Βασικότερο πλεονέκτημα τους είναι η αυξημένη ακρίβεια στην εκτίμηση. Αυτό το αποτέλεσμα είναι απόρροια του μεγάλου πλήθους παρατηρήσεων που προκύπτουν γεγονός που είναι επακόλουθο του συνδυασμού ή της συνένωσης πολλών χρονολογικών περιόδων για κάθε μια μεταβλητή. Η χρήση των δεδομένων panel έχει παρατηρηθεί πως έχει παρουσιάσει αύξηση στην χρήση της. Αυτό το γεγονός είναι απόρροια των μεγάλων πλεονεκτημάτων τους και της αρέσκειας του συγκεκριμένου γεγονότος από τους ερευνητές.

Στη συνέχεια πρόκειται να υπάρξει παρουσίαση των βασικότερων πλεονεκτημάτων αλλά και μειονεκτημάτων των δεδομένων panel με σκοπό να υπάρξει μεγαλύτερη σαφήνεια γύρω από αυτά.

3.2 Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα των Panel Data

Ο Baltagi όρισε το 2008 τα κυριότερα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα των Panel Data. Αναλυτικότερα αναφέρει πως η καταγραφή της ατομικής ανομοιογένειας (individual heterogeneity) είναι ένα εκ των σημαντικότερων πλεονεκτημάτων. Πιο συγκεκριμένα η ύπαρξη δεδομένων panel από μόνη της υποδεικνύει πως οι οικονομικές μονάδες, τα γεωγραφικά τμήματα όποια και αν είναι διαθέτουν εγγενή χαρακτηριστικά. Μέσω της χρήσης απλών χρονολογικών σειρών είτε διαστρωματικών στοιχείων δεν λαμβάνεται υπόψη η διαφορετικότητα ανάμεσα στις μεταβλητές η οποία σε αρκετές περιπτώσεις οδηγεί σε μεροληπτικές

εκτιμήσεις. Επιπρόσθετα ο Baltagi τόνισε πως η χρήση των δεδομένων panel δίνει τη δυνατότητα να υπάρχει μεγαλύτερος όγκος πληροφοριών για τις οικονομικές μονάδες, ταυτόχρονα μεγαλύτερη διακύμανση ανάμεσα στις μεταβλητές, μικρότερη συγγραμικότητα ανάμεσα στις ερευνώμενες μεταβλητές, μεγαλύτερος βαθμός ελευθερίας καθώς και περισσότερη αποτελεσματικότητα στην οικονομετρική εκτίμηση. Ταυτόχρονα μέσω της χρήσης δεδομένων δίνεται η δυνατότητα στον ερευνητή να μπορεί να προβεί σε ανάλυση της διαδικασίας καθώς και της δυναμικής προσαρμογής των οικονομετρικών δεδομένων σε βάθος χρόνου ενώ την ίδια στιγμή μπορεί να διατηρεί την ατομική ετερογένεια στα στοιχεία των οικονομικών μονάδων. Ακόμη κατά τον Baltagi η ύπαρξη δεδομένων Panel δίνει τη δυνατότητα της εμπειρικής εξειδίκευσης πιο περίπλοκων θεωρητικών υποδειγμάτων για την ανάλυση του τρόπου που συμπεριφέρονται οι εκάστοτε οικονομικές μονάδες. Αυτή η διαδικασία δεν είναι δυνατόν να πραγματοποιηθεί μόνο με τη χρήση είτε χρονολογικών σειρών είτε διαστρωματικών. Εξίσου σημαντικό είναι επιπλέον και το γεγονός ότι λαμβάνοντας υπόψη πως η συλλογή των στατιστικών δεδομένων πραγματοποιείται σε επίπεδο οικονομικής μονάδας υπάρχει μείωση σε μεγάλο βαθμό της πιθανότητας σφάλματος κατά τη διαδικασία άθροισης των δεδομένων σε επίπεδων κρατών ή γενικότερα σε επίπεδα περιφερειών. Όσον αφορά τα μειονεκτήματα των δεδομένων panel προκύπτει πως υπάρχει μεγάλη δυσκολία στην σχεδίαση μιας έρευνας καθώς και στην συλλογή των απαραίτητων δεδομένων προς διερεύνηση.

Ακόμη σε ορισμένες περιπτώσεις παρουσιάζονται σφάλματα μέτρησης των μεταβλητών (measurement errors), καθώς και σφαλμάτων επιλεκτικότητας (selectivity bias). Στην ανάλυση των δεδομένων panel το κυρίως υπόδειγμα διατυπώνεται με τον ακόλουθο τρόπο.

$$Y_{it} = \beta_0 + \beta_1 X_{1it} + \beta_2 X_{2it} + \dots + \beta_8 X_{18t} + U_{it}$$

Εδώ όσον αφορά το Y_{it} το t είναι η παρατήρηση της μονάδας i της εξαρτημένης μεταβλητής Y για $i = 1, 2, 3, \dots, N$ & $t = 1, 2, 3, \dots, T$

$i = 1, 2, 3, \dots, N$, η διάσταση των διαστρωματικών στοιχείων (cross-section)

$t = 1, 2, 3, \dots, T$, η διάσταση των χρονοσειρών (time series)

u_{it} = ο διαταρακτικός όρος ή τυχαίο σφάλμα. Το τυχαίο σφάλμα μεταβάλλεται διαχρονικά και από την μια μονάδα στην άλλη. Εδώ ισχύει $E\{u_{it}\} = 0$

γ_i : η μη παρατηρούμενη μεταβλητή που δεν παρουσιάζει διαχρονική μεταβολή για $i = 1, 2, 3, \dots, N$. Η παρούσα μεταβλητή ονομάζεται έτσι λόγω του γεγονός ότι είναι ανεξάρτητο ατομικό αποτέλεσμα από τον χρόνο με το οποίο μοντελοποιείται η μη παρατηρήσαμε ετερογένεια.

Το υπόδειγμα των δεδομένων panel διαφοροποιείται από τις χρονοσειρές, λόγω της διπλής τους διάστασης. Για την εκτίμηση των υποδειγμάτων ορίζεται απαραίτητος ο καθορισμός η φύση της μη παρατηρούμενης ετερογένειας γ_i . Όπως παρατηρείται στις παραδοσιακές αναλύσεις δεδομένων panel γίνεται διακριτή ανάμεσα στην σταθερή επίδραση (Fixed Effect) και στην τυχαία επίδραση (Random

Effect). Εδώ παρατηρείται πως η γ_i είναι μια παράμετρος για κάθε μονάδα, ενώ στην δεύτερο θεωρείται πως είναι τυχαία μεταβλητή.

Εδώ πρέπει να σημειωθεί πως υπάρχουν δύο κύριες κατηγορίες υποδειγμάτων στα δεδομένα panel:

Πρώτη κατηγορία είναι το υπόδειγμα απαρατήρητων ή σταθερών επιδράσεων (Fixed Effects Model – FEM). Στο παρόν υπόδειγμα, η συνδιακύμανση των ανεξαρτήτων μεταβλητών καθώς και των μη παρατηρούμενων παραγόντων που επηρεάζουν την εξαρτημένη μεταβλητή παραμένοντας σταθερές χρονολογικά δεν ισούται με 0.

Δεύτερη κατηγορία είναι το υπόδειγμα τυχαίων επιδράσεων (Random Effects Model – REM). Το παρόν υπόδειγμα, η μη παρατηρούμενη ετερογένεια θεωρείται τυχαία επίδραση οπότε δεν παρουσιάζει συσχέτιση με τις παρατηρούμενες ερμηνευτικές μεταβλητές. Εν συνεχεία μέσω του υποδείγματος σταθερών επιδράσεων το οποίο αποσκοπεί στην εξάλειψη της απαρατήρητης επίδρασης, το υπόδειγμα των τυχαίων επιδράσεων δεν προϋποθέτει κάτι τέτοιο αφού η σταθερή επίδραση δεν παρουσιάζει συσχέτιση με τις ερμηνευτικές μεταβλητές του υποδείγματος.

3.3 Hausman Test

Για να επιλεγεί το πιο κατάλληλο υπόδειγμα γίνεται χρήση του ελέγχου Hausman (1978), ο οποίος προκύπτει από τον έλεγχο Hausman (Hausman Test). Ο έλεγχος Hausman εφαρμόζεται έχοντας αρχικά εισάγει τις τιμές των δεδομένων στο πρόγραμμα και εν συνεχεία πραγματοποιείται επιλογή της εξαρτημένης μεταβλητής καθώς και των ανεξαρτήτων. Το επόμενο βήμα είναι η εκτέλεση της παλινδρόμησης και με έλεγχο ανάμεσα στα δύο μοντέλα των παλινδρομήσεων προκειμένου να επιλεγεται το πλέον καταλληλότερο.

Οι υποθέσεις που πραγματοποιούνται στον έλεγχο Hausman είναι οι ακόλουθες:

H0: Ο συντελεστής β_{fe} του μοντέλου των σταθερών επιδράσεων είναι συνεπής παρόλα ταύτα είναι αναποτελεσματικός ταυτόχρονα και ο β_{re} του μοντέλου τυχαίων επιδράσεων είναι συνεπής και αποτελεσματικός. Εδώ στην περίπτωση που αν γίνει δεκτή η μηδενική υπόθεση H0, η μέθοδος τυχαίων επιδράσεων είναι καταλληλότερη.

H1: Ο συντελεστής β_{fe} είναι συνεπής ενώ ο συντελεστής β_{re} είναι μη συνεπής. Στην περίπτωση που γίνει δεκτή η εναλλακτική υπόθεση H1, εδώ η μέθοδος σταθερών επιδράσεων είναι καταλληλότερη.

Αναφορικά με τα δεδομένα της παρούσας μελέτης πραγματοποιήθηκαν έλεγχοι Hausman στις 9 περιπτώσεις παλινδρομήσεων όπου και σε όλες έπειτα από τους ελέγχους επιλέχθηκε μέθοδος σταθερών επιδράσεων.

Κεφάλαιο 4

4.1 Σκοπός της παρούσας εργασίας και Παρουσίαση Δεδομένων

Η παρούσα εργασία εκπονείται με σκοπό να εξετάσει το κατά πόσο: ο βαθμός κινήτρου για επιχειρηματικότητα (MOTIND), ο βαθμός καινοτομίας (INN), ο φόβος αποτυχίας της επιχειρηματικότητας(FOF), και ο συνολικός δείκτης νεανικής επιχειρηματικότητας επηρεάζουν τα ποσοστά νεανικής ανεργίας(ΥU) της καθεμιάς από τις χώρες της Ε.Ε. (EU28). Παρακάτω γίνεται αναλυτική περιγραφή της εξαρτημένης και των ανεξάρτητων μεταβλητών που θα χρησιμοποιηθούν στο υπόδειγμα μας:

(MOTIND) MOTIVATIONAL INDEX:

Ποσοστό όσων εμπλέκονται στο TEA(total entrepreneurial activity) που είναι κίνητρα για ευκαιρίες που βασίζονται στη βελτίωση, διαιρούμενο με το ποσοστό του TEA που βασίζεται στην αναγκαιότητα. Το εργαλείο Motivation Factor® Index είναι σε θέση να μετρήσει την ικανότητα ενός ατόμου να λάβει κίνητρο αλλά και να μείνει παρακινημένος. Ο δείκτης Motivation Factor® αποτελείται από 39 ερωτήσεις και μετρά το βαθμό στον οποίο ένα άτομο αξιοποιεί το εγγενές κίνητρό του και τον βαθμό στον οποίο είναι το άτομο ικανό να αυτο-παρακινηθεί. Το ευρετήριο εκμεταλλεύεται την ίδια ισχυρή έρευνα και αποδεδειγμένες μεθόδους που οδηγούν όλα μας τα προγράμματα - από την οικοδόμηση ανθεκτικότητας και συναισθηματικής νοημοσύνης έως τον εντοπισμό και την εφαρμογή εγγενών ταλέντων και παθών για διαρκή κίνητρα. Ο δείκτης παραγόντων κινήτρων βασίζεται στην ιεραρχία κινήτρων. Πρόσφατη έρευνα του εγκεφάλου υποστηρίζει τη θεωρία ότι αυξάνεται η ικανότητά σας να ενσωματώνετε νέα μάθηση και να διαχειρίζεστε την αλλαγή αναλογικά με το πόσο καλά μπορείτε να φροντίσετε κάθε επίπεδο στην Ιεραρχία Κινήτρων.

Η Ιεραρχία Κινήτρου βασίζεται θεωρητικά και εμπειρικά στη θετική και γνωστική ψυχολογία, σε καθιερωμένες θεωρίες κινήτρων και πρόσφατες ανακαλύψεις στη νευροψυχολογία.

(INN) INNOVATION RATE:

Ποσοστό όσων εμπλέκονται στην TEA(total entrepreneurial activity) που δηλώνουν ότι το προϊόν ή η υπηρεσία τους είναι νέα σε τουλάχιστον μερικούς πελάτες και ότι λίγες / καθόλου επιχειρήσεις δεν προσφέρουν το ίδιο προϊόν. Μετρά το τμήμα των εσόδων με νέα / βελτιωμένα προϊόντα ή υπηρεσίες σε σύγκριση με τα συνολικά έσοδα. *Innovation Rate = (Gross Revenue-Earned of New Products or Services) / (Gross Revenue – Earned)*”.

(FOF) FEAR OF FAILURE RATE:

Ποσοστό πληθυσμού 18-64 (άτομα που εμπλέκονται σε οποιοδήποτε στάδιο επιχειρηματικής δραστηριότητας εξαιρούνται) που δηλώνουν ότι ο φόβος της αποτυχίας θα τους εμπόδιζε να ιδρύσουν μια επιχείρηση.

TEA(total early-stage entrepreneurial activity)

Ποσοστό πληθυσμού 18-24 που είναι είτε 'νεογέννητος' επιχειρηματίας είτε ιδιοκτήτης-διευθυντής μιας νέας επιχείρησης

Πίνακας 4.1

Αναλυτική Περιγραφή των μεταβλητών, (επεξεργασία συγγραφέα)

YU	Νεανική Ανεργία στις χώρες της Ε.Ε.
MOTIND	Δείκτης κινήτρου για επιχειρηματικότητα
INN	Δείκτης καινοτομίας στην επιχειρηματικότητα
FOF	Δείκτης φόβου αποτυχίας στην επιχειρηματικότητα
TEA	Δείκτης συνολικής αρχικού σταδίου επιχειρηματικότητας

Αναφέρουμε ότι το χρονικό διάστημα, για το οποίο πήραμε δεδομένα (panel data) είναι από το 2011 έως και το 2015. Πηγή των δεδομένων είναι η Eurostat και ο GEM και τα δεδομένα αφορούν τις 28 χώρες της Ε.Ε. Συνεπώς, το υπόδειγμά μας έχει ως εξής: $Y_{it} = \beta_0 + \beta_1 X_{1it} + \beta_2 X_{2it} + \dots + \beta_4 X_{4it} + U_{it}$,

όπου, Y_{it} είναι ο φυσικός αλγόριθμος της νεανικής ανεργίας(YU) στη χώρα i για το έτος t , X_{1it} είναι το κίνητρο για επιχειρηματικότητα στη χώρα i για το έτος t (MOTIND), X_{2it} είναι η καινοτομία στη χώρα i για το έτος t (INN), X_{3it} είναι ο φόβος αποτυχίας στη χώρα i για το έτος t (FOF), X_{4it} είναι η συνολική επιχειρηματικότητα στη χώρα i για το έτος t (TEA), X_{5it} είναι η ψευδομεταβλητή της κρίσης και $U_{it} = \mu_t + \epsilon_i + \gamma_i$, με μ_t να ισούται με το σταθερό όρο που μεταβάλλεται διαχρονικά προκειμένου να λάβει υπόψη τις σταθερές διαχρονικές επιδράσεις, τους παράγοντες εκείνους δηλαδή που επηρεάζουν την εξαρτημένη μεταβλητή και μεταβάλλονται διαχρονικά αλλά όχι διαστρωματικά, ϵ_i είναι ένας τυχαίος όρος που μεταβάλλεται διαστρωματικά προκειμένου να ληφθούν υπόψη οι τυχαίες διαστρωματικές επιδράσεις, οι παράγοντες δηλαδή που επηρεάζουν την εξαρτημένη μεταβλητή και μεταβάλλονται διαστρωματικά αλλά όχι διαχρονικά και γ_i είναι η μη παρατηρούμενη μεταβλητή/ετερογένεια που δεν μεταβάλλεται διαχρονικά για $i= 1,2, \dots, N$.

4.2 Περιγραφή Δεδομένων

Στον Πίνακα που ακολουθεί, αναφέρονται τα πιο σημαντικά περιγραφικά στατιστικά των ανεξάρτητων μεταβλητών που χρησιμοποιήθηκαν. Στον πίνακα 5.2, διαφαίνονται στοιχεία όπως ο αριθμός των παρατηρήσεων, ο μέσος όρος, η τυπική απόκλιση, η ελάχιστη και η μέγιστη τιμή κ.ο.κ.

Πίνακας 4.2

Περιγραφικά Στατιστικά των Μεταβλητών Χ, (επεξεργασία συγγραφέα)

DESCRIPTIVE STATISTICS

	MOTIND	FOF	INN	TEA
Mean	2.630000	1392.243	28.66333	5.151667
Median	1.560000	47.95000	29.14500	5.300000
Maximum	6.940000	4848.000	39.72000	6.240000
Minimum	0.870000	40.73000	16.95000	3.460000
Std. Dev.	2.28531	2142.735	9.791955	0.943788
Skewness	1.300756	0.862456	-0.080244	-0.884261
Kurtosis	3.167394	1.933897	1.475355	2.929074
Jarque-Bera	1.698971	1.027974	0.587575	0.783176
Probability	0.427635	0.598106	0.745435	0.675983
Sum	15.78000	8353.460	171.9800	30.91000
Sum Sq. Dev.	26.11300	22956567	479.4119	4.453683
Observations	6	6	6	6

Ένας απαραίτητος έλεγχος που πρέπει να γίνει πριν την παλινδρόμηση, αφορά την αυτοσυσχέτιση (Correlation) των ανεξάρτητων μεταβλητών Χ. Ο παρακάτω πίνακας μας δείχνει τη συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών του υποδείγματος. Η συσχέτιση

μας δείχνει το βαθμό εξάρτησης μεταξύ των μεταβλητών και την φύση της συσχέτισης, αν είναι θετική, αρνητική ή μηδέν. Ο συντελεστής συσχέτισης μεταξύ των δύο μεταβλητών παίρνει τιμές από -1 έως 1. Όταν η τιμή του συντελεστή βρίσκεται κοντά στο -1, τότε έχουμε ύπαρξη ισχυρής αρνητικής γραμμικής συσχέτισης, ενώ όταν η τιμή του βρίσκεται κοντά στο 1 υπάρχει ισχυρή θετική γραμμική συσχέτιση. Τέλος, αν η τιμή του συντελεστή αυτού είναι κοντά στο 0, οι μεταβλητές δεν έχουν καμία γραμμική συσχέτιση. Παρατηρώντας τον παρακάτω πίνακα, καταλήγουμε στο ότι υπάρχει γραμμική συσχέτιση αρκετά σημαντική μεταξύ του εκάστοτε ζεύγους.

Πίνακας 4.3

Συσχέτιση των ανεξάρτητων μεταβλητών **MOTIND, INN ,FOF, TEA**

(επεξεργασία συγγραφέα)

CORRELATION MATRIX

	MOTIND	FOF	INN	TEA
MOTIND	1.000000	-0.437264	-0.258062	0.387891
FOF		1.000000	0.139746	-0.032464
INN			1.000000	0.596682
TEA				1.000000

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΕΜΠΕΙΡΙΚΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Στην συγκεκριμένη μελέτη, έλαβαν χώρα τέσσερις (4) Παλινδρομήσεις – Γραμμικά Υποδείγματα με την Μέθοδο Ελαχίστων Τετραγώνων. Αυτή η μέθοδος χρησιμοποιείται ως μέσο εύρεσης των εκτιμητών των συντελεστών του υποδείματος. Με βάση τη μέθοδο αυτή, αναζητούμε την ευθεία που ελαχιστοποιεί το άθροισμα των τετραγώνων των καταλοίπων. Άρα, μέσω του οικονομετρικού προγράμματος E VIEWS 7, πραγματοποιήθηκαν όλες οι παλινδρομήσεις, με εξαρτημένη μεταβλητή (Dependent Variable) την νεανική ανεργία (YU) και με ανεξάρτητες μεταβλητές (Independent Variables) τον δείκτη παροχής κινήτρων για επιχειρηματικότητα (MOTIND), τον δείκτη καινοτομίας στις νέες επιχειρήσεις (INN), τον δείκτη φόβου αποτυχίας επιχειρηματικότητας (FOF) και τέλος τον δείκτη συνολικής νεογενούς επιχειρηματικής δραστηριότητας (TEA). Το χρονικό διάστημα για το οποίο πήραμε δεδομένα είναι από το 2011 έως και το 2015. Πηγή των δεδομένων είναι η Eurostat και ο GEM και τα δεδομένα αφορούν τις 28 χώρες της Ε.Ε. Αρχικά, εκτιμώνται τα αποτελέσματα, με την Μέθοδο Ελαχίστων Τετραγώνων (OLS), αγνοώντας τις διαστάσεις του χρόνου και του χώρου. Στη συνέχεια, εκτιμάται η αντίστοιχη παλινδρόμηση σύμφωνα με το Μοντέλο των Σταθερών Επιδράσεων και με το Μοντέλο των Τυχαίων Επιδράσεων. Τέλος θα πραγματοποιηθούν έλεγχοι, όπως είναι ο έλεγχος Hausman για να εξαχθεί το συμπέρασμα για την εφαρμογή του καταλληλότερου μοντέλου.

Σε όλα τα στάδια, ο φυσικός αλγόριθμος της νεανικής ανεργίας αντιπροσωπεύει την εξαρτημένη μεταβλητή, ενώ οι άλλες μεταβλητές χρησιμοποιούνται ως ανεξάρτητες μεταβλητές της παλινδρόμησης. Απαραίτητη κρίνεται σε κάθε εκτίμηση παλινδρόμησης η οποία πραγματοποιείται με την Μέθοδο Ελαχίστων Τετραγώνων (Least Squares) η ικανοποίηση ορισμένων βασικών υποθέσεων. Το κατά πόσον είναι αξιόπιστα τα αποτελέσματα που προκύπτουν από την εκτίμηση ενός υποδείματος εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το πόσο καλά τηρούνται οι αρχικές υποθέσεις του υποδείματος. Οι υποθέσεις αυτές θεωρείται πως τηρούνται πλήρως στις παλινδρομήσεις.

Εν συνεχεία, αφού πραγματοποιηθεί η εκτίμηση της κάθε παλινδρόμησης με τη Μέθοδο των Ελαχίστων Τετραγώνων (Least Squares), προβαίνουμε σε εκτίμηση του μοντέλου με την μέθοδο των Σταθερών Επιδράσεων και μετά με την μέθοδο των Τυχαίων Επιδράσεων. Για να επιλέξουμε ποιο μοντέλο θα χρησιμοποιηθεί, θα πραγματοποιήσουμε τον έλεγχο Hausman. Το 1978 ο Hausman πρότεινε την εφαρμογή ενός τεστ βάσει του οποίου έχει ιδιαίτερη σχέση η ύπαρξη ή όχι συσχέτισης ανάμεσα στον όρο του σφάλματος των διαστρωματικών μονάδων και των συντελεστών των ανεξάρτητων μεταβλητών. Εάν δεν υπάρχει συσχέτιση τότε το καταλληλότερο μοντέλο είναι αυτό των Τυχαίων Επιδράσεων (Random Effects). Σε αντίθετη περίπτωση, εάν διαπιστωθεί η ύπαρξη συσχέτισης τότε το καταλληλότερο μοντέλο είναι αυτό των Σταθερών Επιδράσεων (Fixed Effects). Οι υποθέσεις που γίνονται είναι οι εξής:

- H_0 (μηδενική υπόθεση): υποθέτει ότι το κατάλληλο μοντέλο είναι αυτό των τυχαίων επιδράσεων, ενώ
- H_1 (εναλλακτική υπόθεση): υποθέτει ότι το κατάλληλο μοντέλο είναι αυτό των σταθερών επιδράσεων.

Στην περίπτωση όπου $p\text{-value} < 0.05$, σε επίπεδο σημαντικότητας 95%, απορρίπτουμε τη μηδενική υπόθεση και κάνουμε δεκτή την εναλλακτική, οπότε αποδεχόμαστε το μοντέλο των Σταθερών Επιδράσεων (Fixed Effects).

Έπειτα από κάθε παλινδρόμηση προκύπτουν στοιχεία, από τα οποία λαμβάνουμε όλες τις απαραίτητες πληροφορίες για την καταλληλότητα του μοντέλου, την φύση, την σχέση και την ένταση των μεταβλητών. Σε κάθε ανεξάρτητη μεταβλητή για κάθε παλινδρόμηση που θα τρέξουμε είναι διαθέσιμα τα εξής στοιχεία: οι εκτιμήσεις της μεθόδου Least Squares (coefficients), τα τυπικά σφάλματα των εκτιμητών (standard errors), ο αριθμός των παρατηρήσεων (observations) και ο συντελεστής προσδιορισμού R^2 (R-squared). Standard Error είναι η τυπική απόκλιση της κατανομής του δείγματος που μετρά κατά πόσο αποκλίνει ο μέσος του δείγματος από την πραγματική τιμή του πληθυσμού. Ο συντελεστής προσδιορισμού R^2 μας δείχνει τον βαθμό προσαρμογής της γραμμής της παλινδρόμησης στα δεδομένα μας και παίρνει τιμές στο διάστημα (0,1). Όσο πλησιάζουμε προς τη μονάδα, τόσο καλύτερη είναι η παλινδρόμησης μας.

Για κάθε μία παλινδρόμηση, αναφέρονται οι εκτιμήσεις των παραμέτρων του μοντέλου αλλά και το πόσο στατιστικά σημαντική είναι η επίδραση της εκάστοτε μεταβλητής X ($p\text{-value}$). Η τιμή (Constant) είναι η τιμή όπου η ευθεία ελαχίστων τετραγώνων τέμνει τον κάθετο άξονα y και φανερώνει την επίδραση της ανεξάρτητης X στην εξαρτημένη Y (για κάθε αύξηση της X κατά 1 μονάδα, η εκτιμώμενη μέση τιμή της Y θα μεταβληθεί κατά β μονάδες). Ο συντελεστής β_0 (Constant) καθώς και οι εκτιμημένοι συντελεστές των μεταβλητών MOTIND, INN, FOF και TEA, δείχνουν ότι για κάθε αύξηση των μεταβλητών MOTIND, INN, FOF και TEA κατά 1 μονάδα, η αναμενόμενη μέση τιμή της νεανικής ανεργίας (YU) θα μεταβληθεί κατά την συγκεκριμένη τιμή του εκάστοτε εκτιμημένου συντελεστή, ανάλογα με το πρόσημο της τιμής του κάθε φορά.

Οι τιμές της $p\text{-value}$, μας δείχνουν κατά πόσο είναι στατιστικά σημαντική η σχέση μεταξύ των μεταβλητών X και Y . Αναλυτικότερα, αν το $p\text{-value}$ είναι μικρότερο από 0.01, 0.05 και 0.10, τότε είναι στατιστικά σημαντική η σχέση για Διάστημα Εμπιστοσύνης 99%, 95% και 90%, αντίστοιχα και τότε έχουμε την δυνατότητα να ερμηνεύσουμε την εκτιμημένη παράμετρο B (στην εκτίμηση, αναφέρεται με ***, ** και * το επίπεδο σημαντικότητας κατά 1%, 5% και 10%, αντίστοιχα). Επιδιώκουμε να είναι όσο το δυνατόν πιο κοντά στο 0.

Στην περίπτωση που απορρίπτεται η μηδενική υπόθεση H_0 ότι ο συντελεστής B μιας μεταβλητής X ισούται με 0 ($H_1 \neq 0$), όταν $p\text{-value} < 0.01$ ή 0.05 ή 0.10 για κάθε επίπεδο σημαντικότητας κατά 1%, 5% και 10%, διαπιστώνουμε ότι υπάρχει μία τουλάχιστον ανεξάρτητη μεταβλητή στο υπόδειγμα που επηρεάζει την εξαρτημένη μεταβλητή και η τιμή της την ερμηνεύει στατιστικά σε σημαντικό επίπεδο,

καθιστώντας, έτσι το Υπόδειγμα κατάλληλο. Τα αποτελέσματα που προέκυψαν από την εκτίμηση των παλινδρομήσεων παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 5.1

Παλινδρομήσεις (Regressions 1-4), (επεξεργασία συγγραφέα)

Ερμ. Μεταβλ. (Xi)	ΝΕΑΝΙΚΗ ΑΝΕΡΓΙΑ (Υ)			
	E1	E2	E3	E4
Constant	3.739184 (0.0035) ***	-2.824194 (0.8402)	-1.382567 (0.9255)	2.938045 (0.8953)
MOTIND	-0.145014 (0.6379)***	2.421584 (0.2431)	1.811916 (0.4104)	2.960125 (0.4004)
INN	-	-0.070890 (0.8372)	0.103220 (0.7924)	0.412219 (0.5748)
FOF	-	-	0.002465 (0.2608)	-0.002225 (0.4006)
TEA	-	-	-	-3.252842 (0.6727)
Observ.	111	10	10	6
R2	0.2469	0.24126	0.45988	0.927544

E1 → FIXED EFFECT (0.0000)

E2 → RANDOM EFFECT (0.2537)

E3 → RANDOM EFFECT (0.6234)

E4 → RANDOM EFFECT (1.0000)

E1

Στην πρώτη παλινδρόμηση, η εξαρτημένη μεταβλητή είναι ο δείκτης νεανικής ανεργίας και η ανεξάρτητη μεταβλητή ο δείκτης κινήτρου για δημιουργία νέων επιχειρήσεων. Μετά την πραγματοποίηση του ελέγχου Hausman, επιλέχθηκε το μοντέλο Σταθερών Επιδράσεων ως το πιο κατάλληλο.

Από τα πρόσημα των μεταβλητών παρατηρείται πως υπάρχει συνάφεια με την οικονομική θεωρεία. Ο συντελεστής της τιμής της ύπαρξης κινήτρου για επιχειρηματικότητα παρουσιάζει αρνητικό πρόσημο. Επιπλέον το p-value της εξαρτημένης μεταβλητής είναι στατιστικά σημαντικό, διότι ο δείκτης p-value = 0,0035 (σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 99%), ενώ ο συντελεστής προσδιορισμού R² ισούται με 0.2469. Αυτό μας δείχνει ότι το υπόδειγμα ερμηνεύει γενικότερα την μεταβλητότητα των δεδομένων σε ποσοστό 24,69%. Άρα η συνάρτηση της παλινδρόμησης του μοντέλου που προέκυψε έπειτα από χρήση της μεθόδου των Σταθερών Επιδράσεων διαμορφώνεται ως εξής $YU = 3.739184 - 0.145014MOTIND + U_{it}$. Άρα η αύξηση των κινήτρων μειώνει την νεανική ανεργία.

E2

Στην δεύτερη παλινδρόμηση, η εξαρτημένη μεταβλητή είναι ο δείκτης νεανικής ανεργίας και η ανεξάρτητη μεταβλητή ο δείκτης καινοτομίας. Μετά την πραγματοποίηση του ελέγχου Hausman, επιλέχθηκε το μοντέλο Σταθερών Επιδράσεων ως το πιο κατάλληλο.

Από τα πρόσημα των μεταβλητών παρατηρείται πως υπάρχει συνάφεια με την οικονομική θεωρεία. Ο συντελεστής της τιμής της ύπαρξης καινοτομίας στην επιχειρηματικότητα παρουσιάζει αρνητικό πρόσημο. Ο συντελεστής προσδιορισμού R² ισούται με 0.24126. Αυτό μας δείχνει ότι το υπόδειγμα ερμηνεύει γενικότερα την μεταβλητότητα των δεδομένων σε ποσοστό 24,12%. Άρα η συνάρτηση της παλινδρόμησης του μοντέλου που προέκυψε έπειτα από χρήση της μεθόδου των Σταθερών Επιδράσεων διαμορφώνεται ως εξής $YU = -2.824194 - 0.070890 INN + U_{it}$. Από τον δείκτη p-value=0.8402 > 0,01 προκύπτει πως δεν υπάρχει στατιστική σημαντικότητα.

E3

Στην τρίτη παλινδρόμηση, η εξαρτημένη μεταβλητή είναι ο δείκτης νεανικής ανεργίας και η ανεξάρτητη μεταβλητή ο δείκτης φόβου αποτυχίας. Μετά την πραγματοποίηση του ελέγχου Hausman, επιλέχθηκε το μοντέλο Σταθερών Επιδράσεων ως το πιο κατάλληλο.

Από τα πρόσημα των μεταβλητών παρατηρείται πως υπάρχει συνάφεια με την οικονομική θεωρεία. Ο συντελεστής της τιμής της ύπαρξης φόβου αποτυχίας στην

επιχειρηματικότητα παρουσιάζει θετικό πρόσημο. Ο συντελεστής προσδιορισμού R² ισούται με 0.4598. Αυτό μας δείχνει ότι το υπόδειγμα ερμηνεύει γενικότερα την μεταβλητότητα των δεδομένων σε ποσοστό 45,98%. Άρα η συνάρτηση της παλινδρόμησης του μοντέλου που προέκυψε έπειτα από χρήση της μεθόδου των Σταθερών Επιδράσεων διαμορφώνεται ως εξής $YU = -1,382567 + 0,002465 FOF + U_{it}$. Από τον δείκτη $p\text{-value}=0.9255 > 0,01$ προκύπτει πως δεν υπάρχει στατιστική σημαντικότητα.

E4

Στην τέταρτη παλινδρόμηση, η εξαρτημένη μεταβλητή είναι ο δείκτης νεανικής ανεργίας και η ανεξάρτητη μεταβλητή ο δείκτης συνολικής νεογεννούς επιχειρηματικής δραστηριότητας. Μετά την πραγματοποίηση του ελέγχου Hausman, επιλέχθηκε το μοντέλο Σταθερών Επιδράσεων ως το πιο κατάλληλο.

Από τα πρόσημα των μεταβλητών παρατηρείται πως υπάρχει συνάφεια με την οικονομική θεωρία. Ο συντελεστής της τιμής της συνολικής νεογεννούς επιχειρηματικής δραστηριότητας παρουσιάζει αρνητικό πρόσημο. Ο συντελεστής προσδιορισμού R² ισούται με 0.9275. Αυτό μας δείχνει ότι το υπόδειγμα ερμηνεύει γενικότερα την μεταβλητότητα των δεδομένων σε ποσοστό 92,75%. Άρα η συνάρτηση της παλινδρόμησης του μοντέλου που προέκυψε έπειτα από χρήση της μεθόδου των Σταθερών Επιδράσεων διαμορφώνεται ως εξής $YU = 2,938045 - 3,252842 TEA + U_{it}$. Από τον δείκτη $p\text{-value}=0,8953 > 0,01$ προκύπτει πως δεν υπάρχει στατιστική σημαντικότητα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

Συμπεράσματα

Η νεανική ανεργία αποτελεί ένα δυσεπίλυτο πρόβλημα για τις Ευρωπαϊκές χώρες. Οι νέοι προσπαθούν με διάφορους τρόπους να αποκτήσουν επαγγελματική εμπειρία είτε λόγω οικονομικής ανάγκης είτε για να εφαρμόσουν στην πράξη την ληφθείσα εκπαίδευσή τους. Οι start up επιχειρήσεις αποτελούν ένα τέτοιο παράδειγμα μέσω του οποίου νέοι επιχειρηματίες εισέρχονται στην αγορά. Τα ποσοστά νεανικής ανεργίας αυξήθηκαν κατά την περίοδο της οικονομικής κρίσης και έτσι ήταν αναγκαίο να διερευνηθούν διάφοροι παράγοντες που συντελούν σε αυτήν την αύξηση.

Σκοπός της παρούσας εργασίας ήταν να αναλύσει την επίδραση ορισμένων από αυτούς τους παράγοντες σε σχέση με τα ποσοστά της νεανικής ανεργίας. Χρησιμοποιήθηκαν στοιχεία που αντλήθηκαν από την Eurostat και τον GEM από το 2011 έως και το 2015 και εξήχθησαν αποτελέσματα μέσω του προγράμματος EViews 8 με καταλληλότερο μοντέλο για την εξήγησή τους αυτό των σταθερών επιδράσεων. Παρατηρήσαμε λοιπόν πως υπήρξε στατιστική σημαντικότητα ανάμεσα στην στα ποσοστά νεανικής ανεργίας και την παροχή κινήτρων για επιχειρηματικότητα σε ποσοστό 99%. Η σχέση τους προέκυψε ήταν αρνητική δηλαδή αύξηση των κινήτρων για επιχειρηματικότητα μειώνει την νεανική ανεργία.

Βιβλιογραφία

Acs, Z. J. & Varga, A., (2005) Entrepreneurship, agglomeration and technological change, "Small Business Economics", Netherlands, Springer. [

Aghion, P. & Howitt, P., (1994) Growth and Unemployment,"The Review of Economic Studies", Oxford, The Review of Economic Studies Ltd.

Antoncic, B. & Hisrich, R. D., (2003) Clarifying the intrapreneurship concept, "Journal of small business and enterprise development", Birmingham, Andrew Smith.

Audretsch, D. B. & Keilbach, M., (2007) The localization of entrepreneurship capital: Evidence from Germany, "Papers in Regional Science", Oxford, Blackwell Publishing.

Baptista, R. & Thurik, A. R., (2007) The relationship between entrepreneurship and unemployment: Is Portugal an outlier?, "Technological Forecasting & Social Change", Elsevier Inc.

Bednarzik, R. W., (2000) Role of Entrepreneurship in US and European Job Growth, "The Monthly Labor Review", URL: <http://www.bls.gov/mlr/>.

Blanchard, O., (2005) European Unemployment: The Evolution of Facts and Ideas, "NBER Working Paper No. 11750", Cambridge, London.

Blanchflower, D. G., (2000) Self-employment in OECD countries, "Labor Economics", Netherlands, Elsevier.

Bosma, N., Acs, Z. J., et al., (2009) Global Entrepreneurship Monitor 2008 Executive Report, Babson College, Babson Park, MA, US Lead Sponsoring Institution and Founding Institution Universidad del Desarrollo, Santiago, Chile Sponsoring Institution London Business School, London, UK Founding Institution.

Bosma, N., Jones, K., et al., (2008) Global Entrepreneurship Monitor 2007 Executive Report, Babson College, Babson Park, MA, US London Business School, London, UK.

Busenitz, L. W., West, G. P., et al., (2003) Entrepreneurship research in emergence: Past trends and future directions, "Journal of Management", SAGE, URL: <http://jom.sagepub.com/>.

CIA – The World Factbook, URL: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/>, 15. 9. 2009.

Cowling, M. & Bygrave, W. D., (2002) Entrepreneurship and Unemployment: Relationship between unemployment and entrepreneurship in 37 nations participating in the Global Entrepreneurship Monitor (GEM), URL: www.gemconsortium.org.

Earle, J. S. & Sakova, Z., (2000), Business start-ups or disguised unemployment? Evidence on the character of self-employment from transition economies, "Labor Economics", Netherlands, Elsevier.

European Commission, The Official Site of European Commission, URL: http://ec.europa.eu/index_en.htm, 10. 9. 2009.

Faria, J. R., Cuestas, J. C., Gil-Alana, L. A., (2009) Unemployment and entrepreneurship: A cyclical relation?, "Economics Letters", Netherlands, Elsevier.

LABORSTA Internet: Main statistics (annual) – Unemployment (E), URL: <http://laborsta.ilo.org/applv8/data/c3e.html>, 20. 9. 2009.

Lee, C. C., Chang, C. P., (2008) Unemployment hysteresis in OECD countries: Centennial time series with structural breaks, "Economic Modeling", Netherlands, Elsevier.

Lowrey, Y., (2003) The entrepreneur and entrepreneurship: a neoclassical approach, URL: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=744785.

Shane, S. & Venkataraman, S., (2000) The promise of entrepreneurship as a field of research, "Academy of Management Review", URL: <http://www.aom.pace.edu/amr/index.html>.

Stevenson, H. & Gumpert, D. E., (1989) The heart of entrepreneurship, "Designing and Managing Your Career", Mountain View, Harvard Business Press.

Miha Marič, Mitja Jeraj, Jasmina Pavlin

ŠKOLA BIZNISA 97

Sullivan, A. & Sheffrin, S. M., (2003), Economics: Principles in action, Upper Saddle River, New Jersey, Pearson Prentice Hall.

Thurik, R. A., Carree, M. A., Van Stel, A., Audretsch, D. B., (2008) Does self-employment reduce unemployment?, "Journal of Business Venturing", Netherlands, Elsevier.

Venkataraman, S., (2004), Regional transformation through technological entrepreneurship, "Journal of Business Venturing", Netherlands, Elsevier.

Wong, P. K., Ho, Y. P., Autio, E., (2005) Entrepreneurship, Innovation and Economic Growth: Evidence from GEM data, "Small Business Economics", Netherlands, Springer.

Ellis, K. & Williams, C. (2011). Maximising impact of youth entrepreneurship support in different contexts - Background report, framework and toolkit for consultation.

EPRS, (2013). Promoting entrepreneurship through education. Briefing, European Parliament Research Service. 03/12/2013.

European Commission, 2015. EU Youth Guarantee: Questions and Answers. MEMO/15/4102.

Eurostat, (2015). Unemployment and beyond. Eurostat Statistics Explained, European Union.

Filley, A. C., Aldag, R. J., (1978). Characteristics and measurement of an organizational typology. Academy of Management Journal. 21(4). 578-591.

Fritsch, M. (2008). How does new business formation affect regional development? Introduction to the special issue. *Small Business Economics* 27:2–3, 245–260.

FT (2016). Definition of global entrepreneur. Online:

Green, F. (2013). YOUTH ENTREPRENEURSHIP. A background paper for the OECD Centre for Entrepreneurship, SMEs and Local Development.

Haiyan Song & Stephen F. Witt (2000). TOURISM DEMAND MODELLING AND FORECASTING, *Modern Econometric Approaches*

Hirsch (2015). THE ENTREPRENEURIAL PERSPECTIVE. THE NATURE AND IMPORTANCE OF ENTREPRENEURS. Online: <http://docslide.us/search/?q=01+Hisrich+Ch+01>

<http://lexicon.ft.com/Term?term=global-entrepreneur>

International Labour Organization, (2013). *Global Employment Trends for Youth. A generation at risk*, Geneva.

Iyigun, M.F. and A.L. Owen (1999), Entrepreneurs, professionals, and growth, *Journal of Economic Growth* 4, 213-232.

Hausman, J.A., Hall, B.H., and Griliches, Z. (1984). Econometric Models for Count Data with an Application to the Patents-R&D Relationship, *Econometrica*, 52, 909-938.

Hausman, J.A. (1978), Specification Tests in Econometrics, *Econometrica: Journal of Econometric Society*, 46 (6): 1251 - 1271

Lucas, R.E. 1988. On mechanisms of economic development. *Journal of monetary Economics* 22.1: 3-42

OECD, *Oslo Manual*, 2005, p. 47-52

OECD, *Proposed Standard Practice for Surveys of Research and Experimental Development: Frascati Manual 2002*, Paris.

OOΣA (1996), *The OECD Jobs Strategy - Technology, Productivity and Job Creation*, Volume 1, Paris

OOΣA (1996), *The OECD Jobs Strategy – Technology, Productivity and Job Creation*, Volume 2, Paris